

Nederlandsch Vrouwenleven

15 SPROKKELMAAND 1943 + NUMMER 2

„Die tijd breekt nu weer aan . . . . !"

Eerst wat ochtendgymnastiek, dan frisch aan het werk

Moeten volwassen vrouwen nog naar turnles?

Voor de meeste vrouwen zijn „gymnastiek" en „sport" alleen nog maar *woorden.* Ze spreken erover met haar man die in W.A. of ᛋᛋ is, of met de kinderen die in den Jeugdstorm zijn (want daar doen ze genoeg aan sport), en de niet-gehuwde, werkende vrouwen meenen doorgaans dat zij aan het heen en weergaan naar haar werk voldoende lichaamsbeweging hebben. Als volwassen vrouw neem je toch zeker geen gymnastiekles meer?!

Wij zullen U hier echter van het tegendeel gaan overtuigen: Zeker, óók volwassen vrouwen moeten regelmatig aan doelbewuste lichaamsbeweging doen! Immers, we zijn zooveel méér waard, wanneer we een „gehoorzaam" lichaam hebben, dat we niet behoeven mee te *slepen,* maar dat ons in staat stelt, alles wat wij doen te volbrengen, zonder dat het ons overmatig vermoeit of aangrijpt.

In het dagelijksche leven verrichten wij doorgaans iederen dag hetzelfde en maken daarbij dezelfde bewegingen. Andere spieren dan die dagelijks gebruikte komen nooit eens goed in beweging, en . . . U weet het: rust roest. Die ongebruikte spieren verslappen, en maken ons stijf in onze bewegingen; met de jaren krijgen we bovendien allerlei kwaaltjes die veroorzaakt worden door een tekort aan lichaamsbeweging, of door een overwegend zittend of staand leven . . . en zoo worden de meeste vrouwen oud voor haar tijd. Zij hebben daar niet alleen zelf schade van, maar haar plichten leiden eronder, zoowel die van de gehuwde vrouw en moeder, als die van de vrouwen die in een beroep werkzaam zijn.

Zoo is het dus ten volle de moeite waard om wat extra tijd aan lichaamsbeweging te besteden. Maar juist die extra-tijd is tegenwoordig zoo'n groot probleem . . .!

Daarom willen wij probeeren, voor dit vraagstuk een oplossing te vinden. Waarom zou bijvoorbeeld de doelbewuste lichaamsbeweging niet samengevoegd kunnen worden met het dagelijksch werk . . .? Bovendien: waarom zouden uurtjes, die anders gebruikt worden voor babbelen, of tijd, die anders ongemerkt versnipperd wordt, er niet voor gebruikt worden . . .?

In ons blad komt dus een rubriek „Lichaamsbeweging". Daarin komt nieuws uit de turn- en sportgroepen en daarin zullen allerlei wenken worden gegeven, om, ondanks gebrek aan tijd, *toch* het lichaam „in conditie" te houden. En niet op een saaie manier, o nee . . .

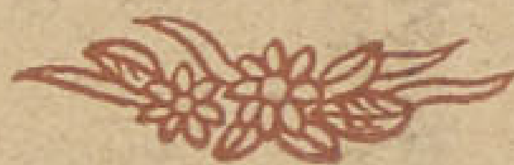
Maar, dat zult U de volgende maal zelf kunnen beoordeelen! Eén ding zij hier nog vermeld: de inhoud van de rubriek komt onder leiding van

G. van Amstel.

Nederlandsch Vrouwenleven

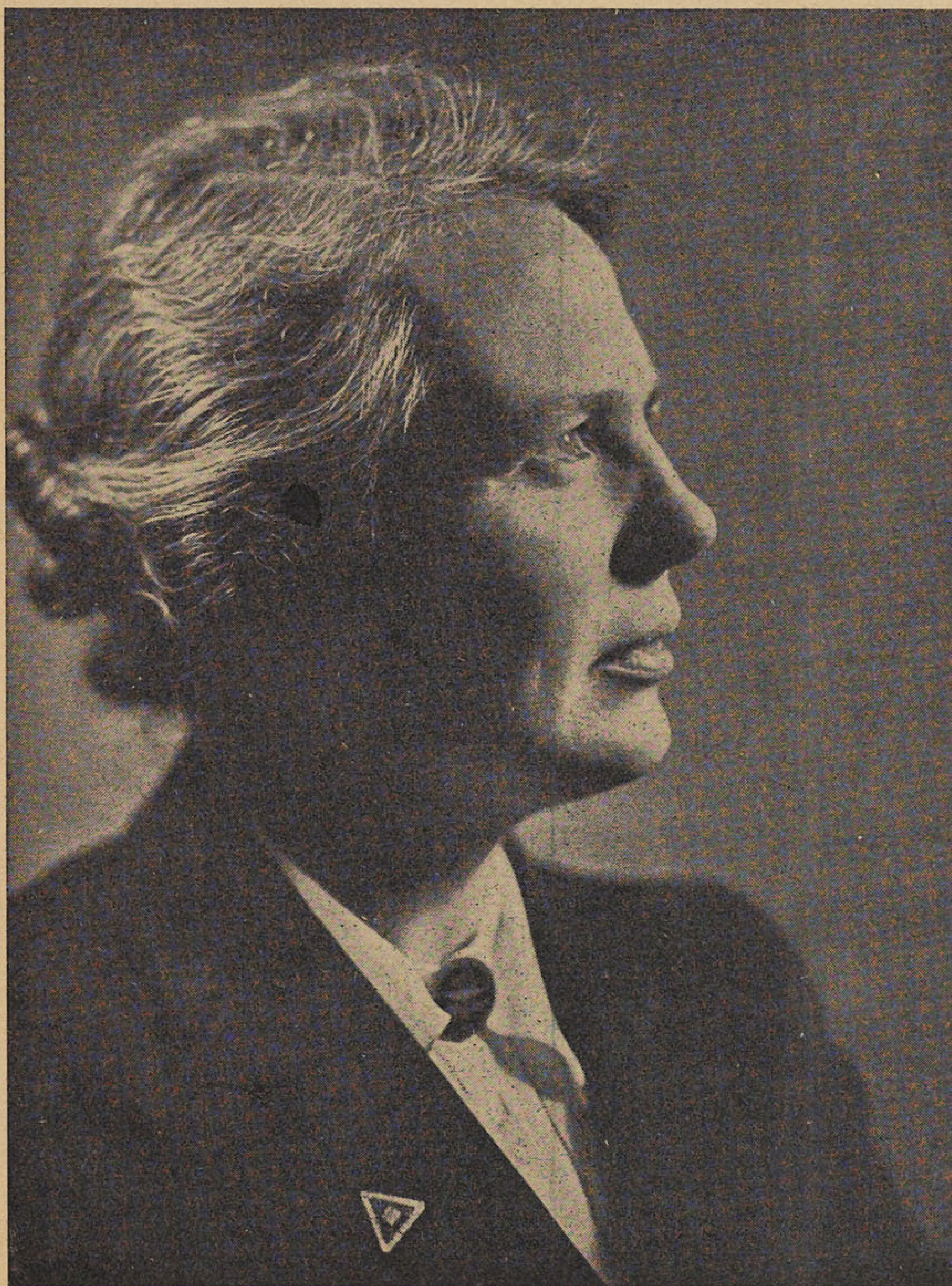
TIJDSCHRIFT VOOR DE NEDERLANDSCHE VROUW

Verantwoordelijk redactrice: J. Jansen-van Balen te Amsterdam
Redactie-adres: Kruislaan 210 - Amsterdam - Telefoon 52322
Administratie: de Lairessestraat 153, Amsterdam, Tel. 29894
Leesgeld: 3 gld. 50 p. jaar, 1 gld. 75 p. ½ jaar, 90 c. p. kwartaal
Losse nummers 15 cent — Verschijnt twee maal per maand

Wegens papiermoeilijkheden zal Nederlandsch Vrouwenleven voorloopig éénmaal per maand verschijnen. Een uiteenzetting over deze moeilijkheden wordt aan alle leden der N.S.V.O. persoonlijk toegezonden.

DE LEIDSTER DER N. S. V. O.

Het had een „vraaggesprek" moeten worden, maar eigenlijk is daar maar heel weinig van terecht gekomen. Mevrouw De Ruiter is er de vrouw niet naar om zich eens een uurtje te laten uithooren over haarzelf. Zij nam dan ook heel snel het roer in handen en veranderde het vraaggesprek in een, door tijdgebrek natuurlijk beknopte, maar niet minder interessante en overzichtelijke weergave van de geschiedenis der N.S.V.O. en haar werk als leidster dezer organisatie.
En men kan onze leidster toch ook niet beter leeren kennen, dan door haar, in haar eigen huiselijke omgeving, te hooren spreken over de N.S.V.O. Dan heeft men haar als het ware geheel „compleet" voor zich: als vrouw-en-moeder èn als leidster van bijna twintigduizend Nederlandsche vrouwen. Dan bewondert men eerst ten volle haar enorme werk- en stuwkracht, die het mogelijk maakt dat zij naast een trouwe kameraad voor haar man en moeder van vijf jongens ook nog leidster van zoo'n groote organisatie zijn kan. Dit moet men zich eens even indenken. Men is dan haast dadelijk geneigd te zeggen: „dat bestaat niet." En ook onze leidster bekende zelf: „Als men mij dat, toen ik nog maar één kindje had, voorspeld had, dan had ik direct gezegd: dat is onmogelijk! Maar hoe meer werk men moet verzet-

ten, hoe beter het gaat. Men leert steeds meer met den tijd te woekeren en alles juist in te deelen."
Toch blijft het haast ongeloofelijk, wat in de bijna twee jaren, dat zij nu de N.S.V.O. leidt, tot stand is gebracht.
In het begin was er . . . niets, tenminste bijna niets. Er was wèl een N.S.V.O., maar iedere vorm van administratie en organisatie over het geheele land ontbrak.
Daarna volgde de periode waarin zij de beschikking had over . . . een huis met driehonderd stoelen; het huis door haar gehuurd om als hoofdkwartier voor de N.S.V.O. te gaan dienen, de stoelen door haar gekocht, omdat ze deze toevallig kon krijgen, hetgeen in dien tijd reeds niet meer zoo eenvoudig was.
Langzaam werd toen alles opgebouwd tot de N.S.V.O. zooals wij die nu kennen; werd er een administratie opgezet; werden medewerksters gekozen, een plaatsvervangend leidster en hoofden van afdeelingen benoemd, enz., enz. De N.S.V.O. kon immers nooit haar doel bereiken, als niet eerst voor een goede organisatie was gezorgd. Daarna pas kon het eigenlijke werk beginnen, hetgeen we nu overal kunnen waarnemen: moederscholen worden geopend, cursussen worden gegeven op velerlei gebied, de Afdeeling Hulp en Bijstand wordt nog steeds uitgebreid, enz., enz. Kortom het „groote werk" heeft een aanvang genomen.
Het gaat veelal nog moeizaam, er is nog vaak veel wrijving, er heerschen nog veel misstanden; maar hoe kan dat anders, waar er nog geen twee jaren geleden bijna niets was van alles, wat we nu reeds als vanzelfsprekend aanvaarden. Bergen zijn er in deze jaren verzet! En dan zijn we even heel stil, wanneer we bedenken dat onze leidster in deze jaren nog het leven heeft geschonken aan haar vijfde jongetje . . .
Toen we nog geen twee minuten binnen waren in de gezellige woonkamer van haar huis in de Lairessestraat in Amsterdam, stonden we reeds samen over de wieg in den hoek gebogen, waarin de jongste De Ruiter, nu vier maanden oud, zielsvergenoegd zijn wereldje lag te bekijken. Tijdens ons gesprek liep de vierjarige Maarten een beetje ongedurig om ons heen, want Moeder had hem immers beloofd dat hij mee mocht, een boodschap doen; en nu zat daar die vreemde mevrouw en het werd maar steeds later, en van die boodschap kwam natuurlijk niets meer! Maar Maarten koesterde geen wraakgevoelens, want hij wist door een handige boodschap in de keuken diezelfde vreemde mevrouw binnen tien minuten toch maar twee lekkere kopjes koffie te bezorgen!
Het is altijd een eenigszins onbescheiden gevoel dat men krijgt, als men in de intieme sfeer van een gezin binnendringt, met het doel iets daarvan aan de openbaarheid prijs te geven. Maar we zouden toch vele vrouwen even zoo'n kijkje bij de familie De Ruiter willen gunnen. Want hebben we hier niet hèt voorbeeld van een gezin, dat geheel leeft voor den nieuwen tijd, dat zich volledig ingezet heeft voor de toekomst van ons volk?
Eenigen tijd na het aanvaarden, door Mevrouw De Ruiter, van de leiding der N.S.V.O. uit handen van den Leider, heeft — eveneens op verzoek van den Leider — haar echtgenoot zijn tandartsenpraktijk neergelegd, om zich geheel te geven voor het werk in de Beweging. Het viel beiden niet makkelijk dit samen opgebouwde stuk werk uit handen te geven. Kameraadske De Ruiter had haar man immer bij zijn praktijk terzijde gestaan.
Nu staan beiden, ieder op eigen vooruitgeschoven post midden in den strijd om een betere toekomst voor ons volk. Onze leidster is daarbij op en top vrouw gebleven; zij staat op echt vrouwelijke wijze aan de spits van onze vrouwen-organisatie. Dat dit echter tot goede resultaten kan leiden heeft haar fiere redevoering, verleden jaar te Berlijn gehouden, bewezen. Zij legde hierin, ten overstaan van de vrouwelijke vertegenwoordigsters van vele landen, getuigenis af van het werken der Nederlandsche vrouw in en voor haar Volk, in verleden en heden, en sprak zeer openhartig over de moeilijkheden en beproevingen, die ons volk nu doorstaat. Haar redevoering was de eenige die door de Reichsfrauenführerin beantwoord werd, en wel op zeer sympathieke wijze en in zeer bemoedigende en verheugende bewoordingen.
Een vertegenwoordigster van een ander land, waar meer temperament gebruikelijk is dan bij ons, vloog zelfs onze leidster na afloop in de lift van hun hotel om den hals en riep: „O, had ik maar zóó voor mijn Volk kunnen spreken als U vandaag gedaan hebt!". . .

Ja, zóó stellen wij ons het vrouwentype van de toekomst voor: een ware kameraad voor haar man, een goede moeder voor haar kinderen, maar ook een fiere strijdster in en vóór haar volk.
Geen verpolitiekte vrouwen meer, zooals we die tot 1940 in bijna alle politieke partijen aan 't werk konden zien. Maar ook niet meer het niets-dan-vrouw-en-moeder type, dat alleen rondziet in het eigen kleine benepen kringetje en nooit daarbuiten; dat zich alleen voor het allereigenste verantwoordelijk voelt en geen verantwoordelijkheid kent tegenover de grootere gemeenschappen: de sibbe, het volk, het ras.
Als voorbeeld gaat voor ons allen uit de leidster der N.S.V.O., ons „eerste" kameraadske!

G. J. VAN VREESWIJK—LOWIS.

Winterwerkzaamheden

van onze

arbeidsmeisjes

„Die Arbeidsdienst helpt toch hoofdzakelijk bij onze boeren en tuinders. Wat doen die meisjes nu 's winters, wanneer toch het werk op boerderij en tuinderij veel minder omvat dan in den zomer?"
Zoo vragen velen zich af. De Arbeidsdienst is echter in de eerste plaats een *opvoedingsinstituut*. Door de vorming, die over alle mogelijke onderwerpen, die heden ten dage van belang zijn, gegeven wordt, door het practisch werken in huis, keuken, waschkeuken, naaikamer en tuin, worden onze meisjes opgevoed tot jonge menschen, die niet bang zijn om aan te pakken. Deze tijd vooral heeft flinke menschen noodig, die niet een gemakkelijk leventje wenschen. maar een verantwoordelijke taak; die inzien, dat zij tot hun volk behooren niet alleen, maar dat zij ook den plicht hebben in het belang van hun volk te werken.
Naast dit alles *in* het kamp staat de dienst *buiten* het kamp, de z.g. *buitendienst*, die zeer geliefd is bij de meisjes. In den buitendienst kunnen de lessen in practijk worden gebracht. *Op de eerste plaats* staat dit werk dus niet onmiddellijk. De *vorming* verschilt in den zomer en in den winter vanzelfsprekend niet veel. 's Zomers kan er veel in de buitenlucht gedaan worden en 's winters met de lange avonden zijn het handwerken en het knutselen bijv. geliefd.
Ook de *binnendienst* blijft ongeveer gelijk, maar de *buitendienst* verschilt in den winter belangrijk van dien in den zomer. Vooral in den oogsttijd wordt er vaak van 's morgens vroeg tot 's avonds laat op het land gewerkt, omdat het uiterst belangrijk is, dat de oogst goed en snel binnenkomt. Zoodra een meisjeskamp ergens gevestigd is en voldoende bekendheid heeft verkregen bij de bevolking, stroomen de aanvragen om hulp binnen. De Kampleidster beoordeelt dan, wie het eerst in aanmerking komt om geholpen te worden. Dit zijn 's zomers onze boeren en tuinders.
In den winter echter ligt het zwaartepunt op de *huishoudelijke hulp*. Dat wil allerminst zeggen, dat er minder hard aangepakt wordt. Integendeel; alle huismoeders zullen het ermee eens zijn, dat een huishouding, waar eenige kinderen zijn, handen vol werk geeft! Hier ligt het terrein van het winterwerk.

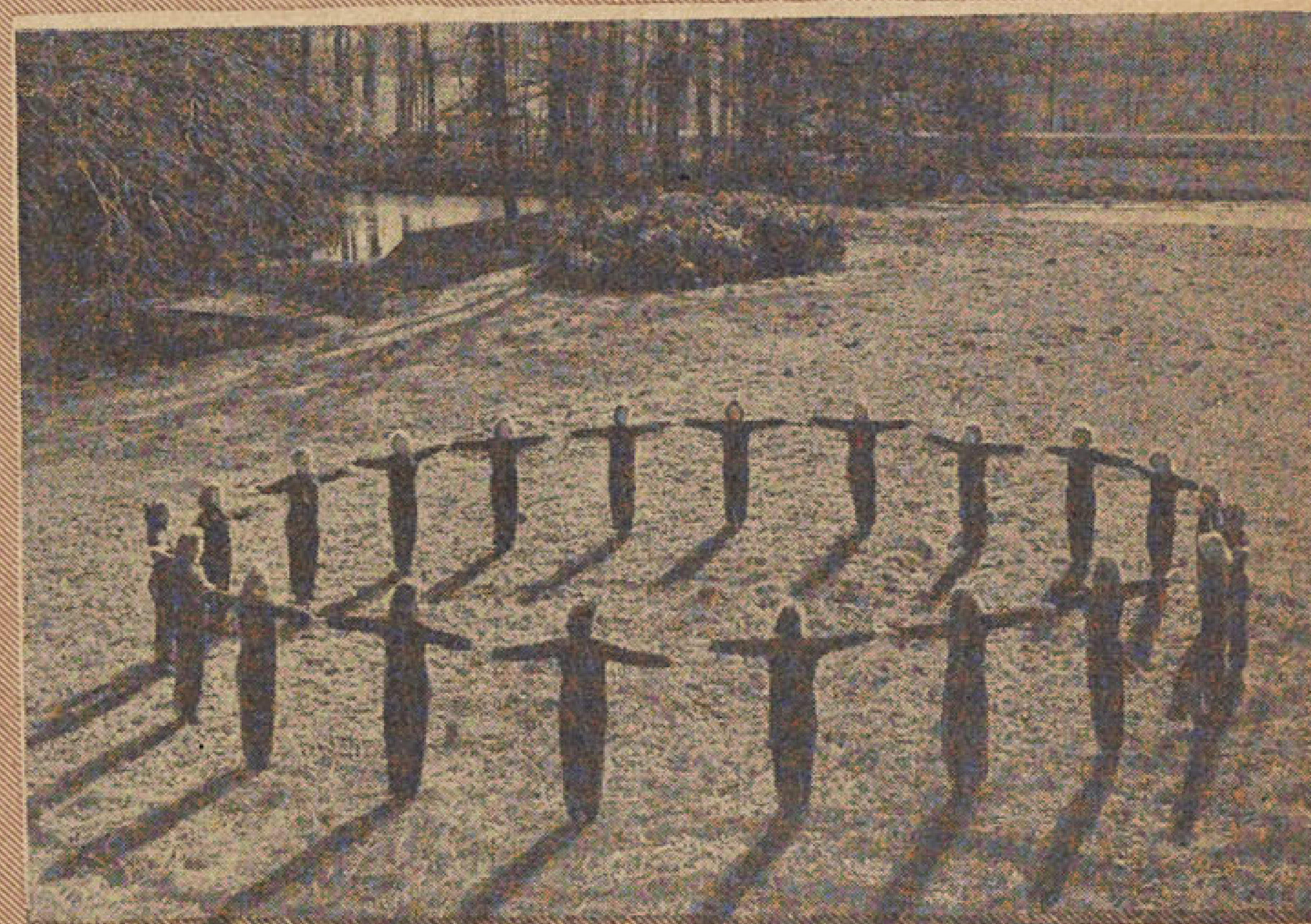
Het is eigenlijk ontstellend te bemerken, hoeveel gezinnen er nog in ons land zijn, die hulp noodig hebben en het niet kunnen bekostigen. Dit zijn o.a. gezinnen, waar een kleintje verwacht wordt, waar de huisvrouw door ziekte tijdelijk niet voor haar gezin kan zorgen, of waar veel kinderen zijn. Wat heeft een arbeidsmeisje daar geen prettige taak!
In het eerste geval bijv. komt het arbeidsmeisje de huismoeder eenigen tijd van te voren helpen; ze kent dan de gewoonten van het gezin, weet, waar alles staat enz., als de moeder zelf niet meer voor alles zorgen kan.
Is de kleine er dan eenmaal, dan vertelt het arbeidsmeisje het dadelijk aan de kampleidster en ze straalt daarbij, als alles goed gegaan is. De kampleidster gaat dan ook zelf natuurlijk den kleinen wereldburger bewonderen!
In het tweede geval dient een arbeidsmeisje ingezet te worden, dat al over eenige ervaring beschikt, omdat er betrekkelijk zelfstandig gewerkt moet worden. Hier komt een

Bij de foto's:

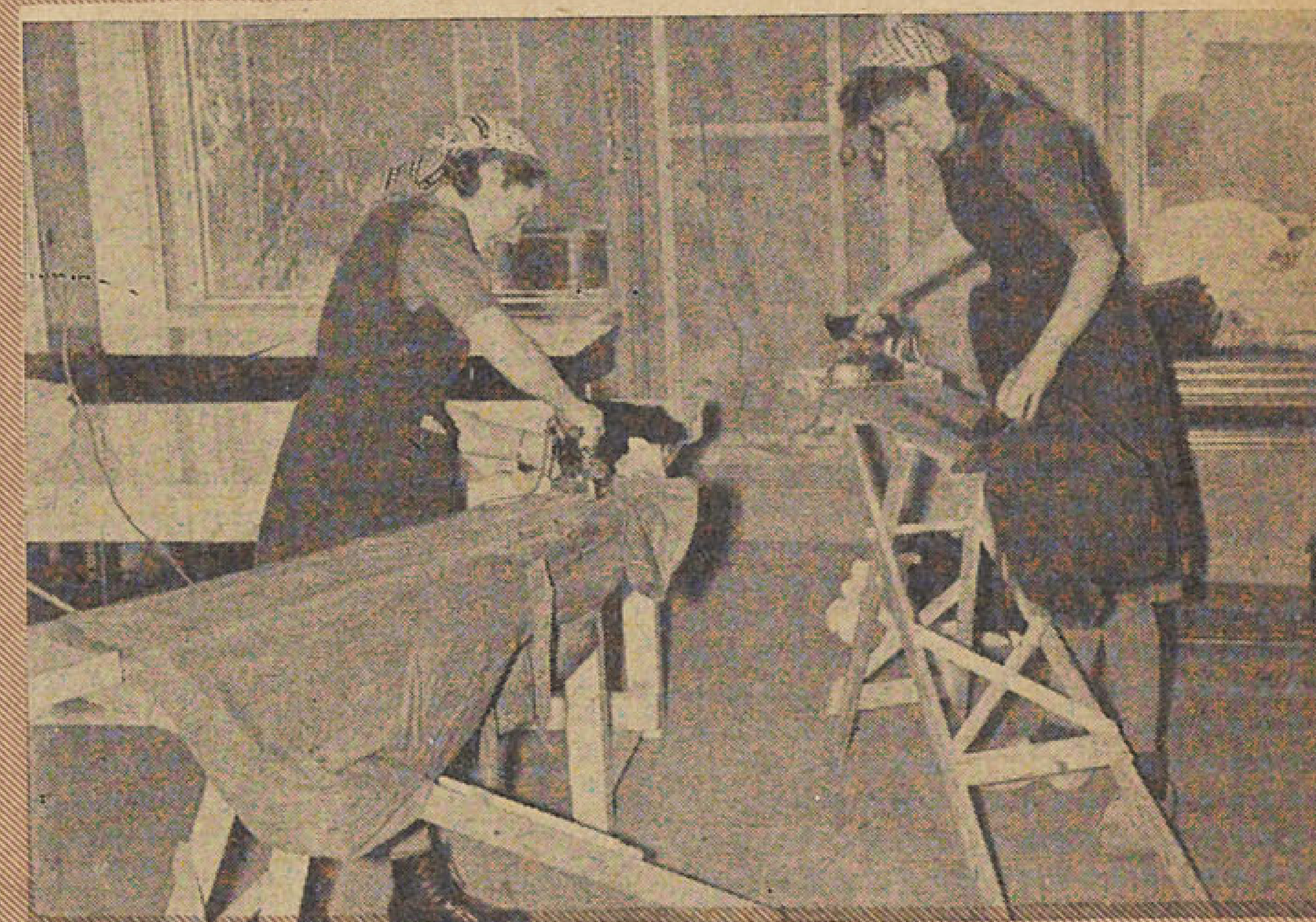
1. Hier wonen Arbeidsmeisjes!
2. Ontspanning in de buitenlucht . . . ook des winters!
3. Binnendienst, strijken . . . . !
4. Buitendienst in een gezin!

1

2

3

4

ouder arbeidsmeisje, of desnoods een kernleidster (militairen zouden dezen graad wellicht met „soldaat-eersteklas" betitelen) in aanmerking.
Ook in het laatste geval is het meisje al spoedig een lid van het gezin en de rechterhand van de huisvrouw. Voor onze meisjes is dit alles niet zoo eenvoudig. Er zijn er maar weinig, die op huishoudelijk gebied al ervaring bezitten. Vooral de typiste en de studente bijv. staan meestal den eersten keer verbaasd, dat er in een groot gezin zooveel aardappelen gegeten en dientengevolge ook .... geschild moeten worden! Maar dat went alles. Trouwens, in het kamp zelf wordt steeds met behoorlijk groote hoeveelheden gewerkt, als we bedenken, dat een doorsnee kamp ongeveer 50 personen en een dubbelkamp zelfs ongeveer 80 personen bevat.
De z.g. buitendienst en de binnendienst worden ook regelmatig gewisseld, zoodat de meisjes met alle werkzaamheden vertrouwd raken. Dit houdt natuurlijk niet in, dat de arbeidsmeisjes op huishoudelijk gebied specialisten worden: vakopleiding is niet onze bedoeling! Maar wel spreekt het vanzelf, dat de kinderverzorging een belangrijke rol dient te spelen bij de vorming. Aardig is dat ieder meisje, dat aan het begin van haar arbeidsdiensttijd vol angst zegt: „Ja maar, ik weet niet, hoe ik zoo'n klein kind moet aanpakken!", daar aan het einde van haar halfjaar werkelijk niet meer bang meer voor is! En ook is het prettig, te zien hoe ieder meisje meeleeft met „haar" gezin, of ze nu vóór haar arbeidsdiensttijd fabrieksmeisje, naaister of studente was. Meestal ziet ze de kans thuis of bij kennissen nog wat kleeding of iets dergelijks te vinden, wat ze dan zegevierend meebrengt.
Wat werken de meisjes ook niet geestdriftig in de knutseluurtjes van het kamp aan speelgoed, slofjes enz. voor „hun kinderen van den buitendienst"!
De A.D.M. bereikt hierdoor dus velerlei. In de eerste plaats leert het arbeidsmeisje zich in een eenvoudig gezin nuttig maken; ze ziet *hoe* moeilijk heel veel gezinnen het hebben en doordat *zij* zich inzet, maakt ze het leven van anderen iets minder zwaar.
In de tweede plaats wordt het betreffende gezin ook metterdaad geholpen. Eerst zullen ze de hulp een beetje verbaasd, vaak wantrouwend aannemen. Allengs verandert dit echter in waardeering. Over het algemeen bewondert men het feit, dat er meisjes zijn, die vrijwillig helpen, zonder daarvoor iets te verlangen. De somma van vijf cent per dag, die men betaalt, komt immers aan het geheele kamp ten goede.
Er ontstaat zoo een wederzijdsche waardeering, zonder dat daarbij veel gesproken wordt. Het kamp is dus niet een op zichzelf staande gemeenschap, maar heeft wel degelijk verbinding met de bevolking in de omgeving. Dit wordt ook bevorderd door de gemeenschapsavonden en de kindermiddagen. Wat genieten de kinderen niet, als de arbeidsmeisjes een sprookje voor hen opvoeren en ze gastvrij onthalen! We behoeven slechts aan den gezelligen Sint Nicolaas- en Kerstmistijd te denken om te beseffen, welke mogelijkheden zich voordoen. En van de gezellige bedrijvigheid in het kamp slaat allicht iets over op den buitendienst.
Bijna zou een speciale taak, die onze arbeidsmeisjes in dezen tijd steeds vrijwillig op zich nemen, vergeten worden: het collecteeren voor de Winterhulp. De meisjes ervaren nu zelf, hoe noodig het is, dat er daadwerkelijk gezinshulp verleend wordt en ze collecteeren met des te meer geestdrift.
Zoo zien we, dat ook in den wintertijd de arbeidsmeisjes paraat zijn. Ze bewijzen steeds weer, dat Arbeidsdienst nationaal-socialisme van de daad is, hun eed, dien zij plechtig bij de vlag hebben gezworen, getrouw:
„Ik beloof mijn land en volk trouw te zullen dienen!"

Hopvrouw G. H. BAKKENES

VOOR STADSMENSCHEN

Wandelen .... in den winter

Stadsmenschen komen veel te kort.
Zij hebben musea, bioscopen, concerten en bibliotheken te hunner beschikking, ze kunnen hun vrijen tijd op honderd manieren besteden en hun geld aan alle mogelijke pleziertjes uitgeven ..., maar aan zuivere en ware genoegens, aan natuurgenot, aan ruimte en mogelijkheid om te loopen en te bewegen, aan zuivere lucht om in te ademen, daaraan komen zij veel te kort.
Wie in de stad woont en kinderen heeft, moet daarmee wel degelijk rekening houden. Maar niet alleen voor de kinderen, ook voor zichzelf. Vooral in den wintertijd leeft de stadsmensch bijna geheel binnenshuis. Voor zwemmen, fiets- of voettochten, watersport enzoovoort is het te koud; nu heeft de man alleen nog maar zijn fiets-, tram- of wandeltocht naar den dagelijkschen arbeid, en de vrouw — voorzoover zij niet óók buitenshuis werkt — haar tochtjes naar bakker, slager en groenteman. De kinderen, hoe graag ze misschien ook op straat spelen, zijn vaak gedwongen binnenshuis hun vermaak te zoeken ... en zoo speelt het leven in de stad zich des winters in hoofdzaak binnen beschuttende muren en bij warme kachels af.

Maar hoe guur en onaangenaam het weer in de stad ook mag zijn, buiten is het heel anders. De regen die zoo zeurig langs de sombere stadsgevels druipt, wordt buiten tot een wazig gordijn, dat de omtrekken van het landschap verzacht en de kleuren dempt. De wind, die ons op straathoeken in de stad met een verwensching naar onzen hoed doet grijpen, jaagt buiten die stad schuimkoppen op onze mooie meren, rimpelt sierlijk onze duizenden vaarten, slooten en kanalen en ruischt heerlijk in alle boomen. De sneeuw die in de stad na enkele uren modderpap is, herschept de wegen tot sneeuwsteppen en de bosschen tot sprookjesomgevingen. En dan de vorst! In de stad beteekent de intrede van de vorst niets dan een reeks koude onaangenaamheden. Maar buiten de stadsmuren ligt een kristallen tooverwereld en op de bevroren wateren kan men de heerlijke schaatsensport beoefenen. Dit laatste is aan bijna alle stadsmenschen bekend, maar het eerste ...? Dat niet. Slechts heel weinigen gaan óók 's winters op vrije dagen naar buiten toe, om een stevige wandeling te maken en van ons mooie land óók in den winter te genieten. Maar wie het besluit neemt — en laten het er velen zijn! — om het toch óók eens te probeeren, zij het dan alleen om alleen of gezamelijk een frisschen neus te halen, en nu eens niet langs de traditioneele straten van iederen Zondag, die zal verbaasd staan over de schoonheid die daarbuiten nog te genieten valt, óók vlak buiten de stadsmuren. Zij kennen het riet langs onze vaarten alleen maar *groen* — nu omzoomt het in alle kleuren van geel tot bruinrood het wintersche water. De verschillende boomsoorten zien er met hun kale takken heel anders uit dan met hun zomerschen bladerdos, en allerlei vogelsoorten zijn nu ongehinderd te bespieden.
Dit alles is *geestelijk* genot. Een *lichamelijk* genot is het, dat daarbij de koude de wangen roodbijt, terwijl we door het stevig doorstappen toch heerlijk warm zijn; dat we soms tegen den sterken wind moeten optornen, en dat wij aan het einde van zoo'n winterschen wandeldag allemaal heerlijk rozig zijn; dat het eten ons nog beter smaakt dan anders, en dat wij 's nachts slapen als een roos.
Nogmaals: stadsmenschen en stadskinderen komen veel te kort, vooral des winters. Maak er daarom een gewoonte van, op vrije dagen naar buiten te trekken. Laten huismoeders hun echtgenooten ertoe aansporen, en ook de groote kinderen meenemen!
De buitenlucht geeft ons frissche lichamen en een frisschen geest!

J. J.

„asteblieft, vrouwke, doar hedde de centen"

Uit Brabant

Het kappetoal van Toontje van Duuren

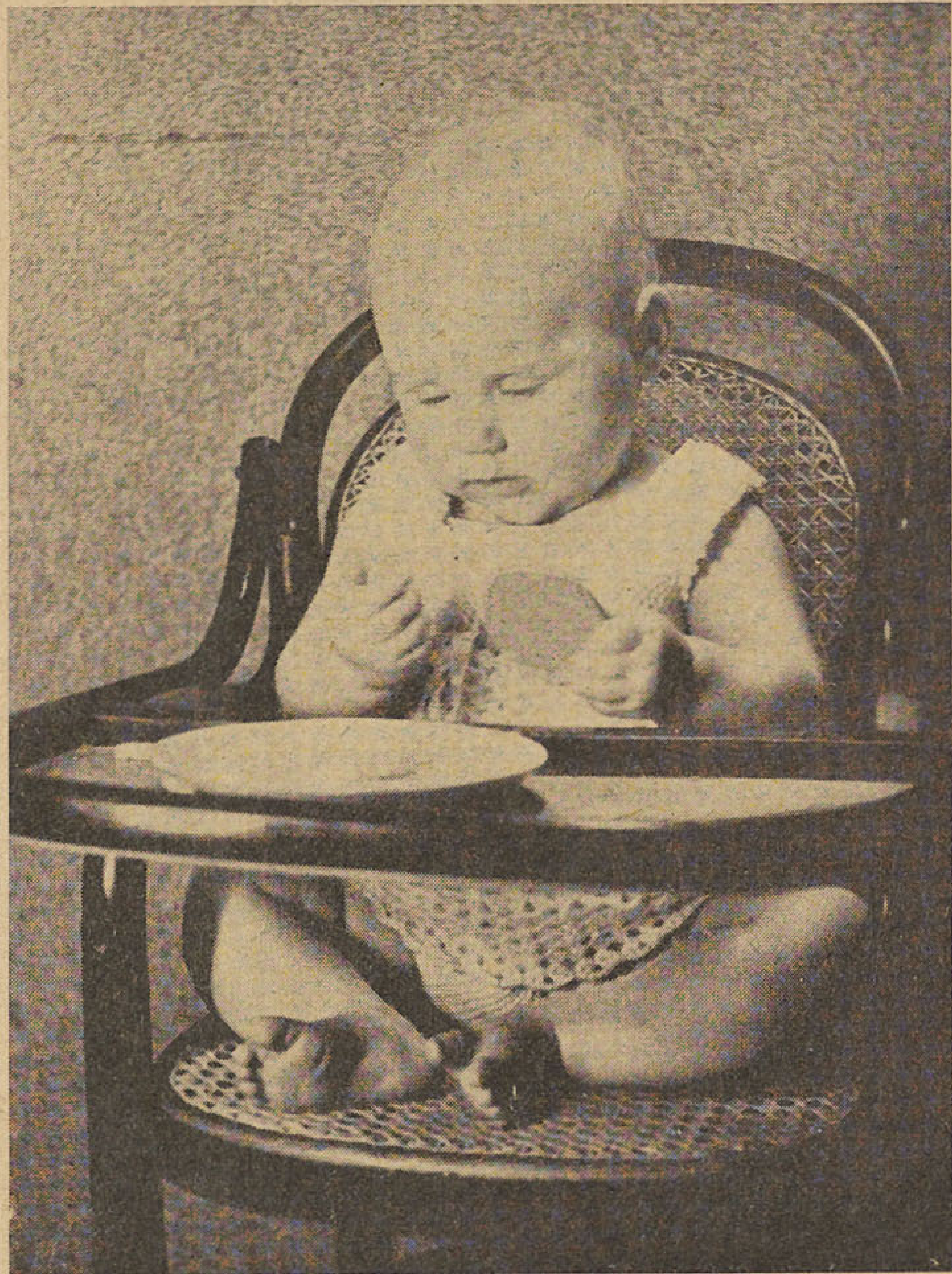
Toontje van Duuren en Joantje van Doruske de Loens zouen goan trouwen. Ze hân de roepen al gehad en Woensdag-e-mergen onder de Mis van acht uren zou 't dan gebeuren!
Dinsdag kwoam Toontje nog noar Joantjes toe um nog es efkes te proaten en zoo. Netuurlijk kwoam de proat op den trouw en Joantje zin: „Toon, jonge, ge begrept, da ge nou vort de centen oan mijn afgift, want da heet ons voader ok altijd mee ons moeder gedoan. Ge heurt tegeswoordig zôn oarige dingen, da in sommigte huishouwens de meinsch de pottemenee in de tes houdt, moar da is 't er bè ons nie bè! Da vijnde toch goed, wônne, jonge?" Da leste vroagske din Toontjes „joa" zeggen. 't Woar toch zôn pront durske, z'n Joantje en dus gaf Toontje heur deren zin.
Het woar een schon trouwfist, den volgenden dag en vol goeien moed begosten die twee hun nije leven.
Toontje en z'ne vrouw woaren nie, wa ge nuumt, rijk. Toe het bed en de toffel en de stoelen en de kast en de kachel en zoo meer betoald woaren en den drank en het eten van de brulloft, kosten ze hun urste huwelijksweek ingoan mee rond zeuven gulden. Toch woaren ze ok nie errem, want Toontje verdiende achttien gulden in de week op 't febriek, hij ha een gaat, die veul romme gaf en een schonnen hof, die genogt piepers en gruuntes op brocht veur hullie twid. Nou een bietje spoaren en een bang gekocht en dan konde zeggen, dat ze der goed veur stonden.
Den ursten Vrijdag kwoam Toontje mee z'n loonzekske bè Joantjes en zin trots: ‚Asteblief, vrouwke, hier hedde de centen." Joantje viet ze en gong noar de winkel van Miene Bril um winkelwoar. Veur deren meinsch brocht ze een tipke tabak mee veur de pijp. Tevreden zoaten ze 's oaves mee hun teske koffie en Toontje blies de rook den herd in, da 't schon woar um te zien.
Woensdags woar z'ne tabak op en hij zin tegen Joantjes: „Gif m'n es efkes centen veur een tipke tabak, Joantje."
„Bè Jessus zoet", zin ze, „is dè nou al op? Ge moet mar wa minder rooken, Toon, we motten spoaren veur onzen bang." Toch gaf ze hem negen centen en Toontje rokte grif in drie doagen z'n tipke op.
Zaterdags kreeg hij de bôdschap van z'n vrouw, da-t-ie het zou motten doen mee eén tipke tobak in de week. Toontje keek een bietje lillek, mar hij zin niks terug.
Toen z'n tabak weer op was, gong ie mee z'n leege pijp in z'ne mond zitten, moar Joantje din krek of ze niks zag. En Toontje docht bè z'n agen: „Da ha'k nie gedocht. 'k Zal het hek oan een anderen poal motten hangen um centen veur tabak te krijgen."
Mar hoe hij ok docht en docht, hij kos niks bedenken um oan centen te kommen. Ge mot deinken, hij ha zoo iets nog noit bè de hand gehad. Toontje schikte z'n agen en rokte een poar doag in de week nie. Hij was gelukkig mee z'n vrouwke en hij was ginnen held.
Toch iedere week, as z'n tabaklooze doag kwoamen, prakkezeerde-n-ie z'n agen suf.
Toen kwoam Joantje op de gedachte um de sik te verkoopen en Toontje wist wel een kooper. Die wônde gelukkig wijd weg, want anders ha Toontje noit gedurfd, wat ie nou din. Hij verkocht de gaat en hiel 'ne gulden achter. Achter mekoare stapte-n-ie een segoarenwinkel binnen en kocht een dubbel pekske tabak en twie segoaren derbè. Mee 'n segoar tusschen z'n lippen kwoam ie den huis in en smeet mee 'n geboar of het duzend guldend was, het geld op toffel. „Asteblief", zin ie, „hier zijn de centen."
Joantje telde ze en zin „ge rokt 'ne goeie segoar, is da nie?"
„Joa net," glunderde Toon, „gekregen op den koop toe."
Hij rokte dieën dag z'n twidde segoar nie op, want wa zou z'n vrouw zeggen? En hij docht mee schrik oan den oavend. Hij ha z'n centen los in z'n boksetès, mee z'n zaddoek er op. Mar as tie noar bed gong en z'n agen uitkleedde, kosten die verdimmesse dingen wel es goan rammelen. En dan wies tie zich ginnen goeien road. Doarum zin ie tegen Joantjes, dat ie de verreskeskoi mar vast kloar gong moaken. Veur de centen van de sik zouen ze immers een bangske koopen.
Hij gong noar achteren en, angstig kijkend of Joan nie kwam, makte-n-ie een steen los in 't vloerke van de verreskeskoi en lin doar z'n kappetoal van 77 centen onder. Da was gelukt, docht ie.
Het verkske wier gekocht en in de koi gezet. As Toon in den hof werkte of iets anders din en de vrouw zin: „Toon, goa-de gij mar wijer mee oe werk, ik zal de verrekeskoi wel efkes kloar moaken," dan din Toon lillek en zin, da da gin wijvewerk was en da hij da ages zou doen. Anders was-tie zoo nie en Joantje docht: „wa heet-ie toch mee dieë verrekeskoi." Op 'nen kwoaien dag gong 't er weer over en Toontje zin: „nou ins en veur al, gij bleft uit de verrekeskoi," woarbè z'n leege pijp nie uit z'ne mond kwoam. Noa een uurke knorde de bang in z'n kloargemakte koi en kwoam de boas binnen, dapper rookend. Toen docht Joantje: „zie-denou, nou rokt ie en ik mag nie bè de bang kommen."
Ze zin niks en Toon was zoo gelukkig as een keind.
Den volgenden merregen, toen der meinsch noar het febriek was, gong

Joantje noar de verrekeskoi, vast besloten uit te zuken, wa da mee Toon kos beteekenen. Och errem, het urste, wat ze zag, was een steen, die te hog lag in de vloer. Nie, da ze doar wa bè docht, ze wou alleen nie, da de bang een poot zou breken over dieën steen. Ze pakte hem er uit um hem er goed weer in te doen en zog: het overschot van Toontjes kappetoal.
Efkes was ze der van ondersteboven. Mar toen begreep ze, dat 't der agen schuld was, da hoaren Toon zoo iets din. En ze docht: „da mag zoo nie. Ik mot hem nie zoo strak houen. Nou liggen hier een poar kwartjes veur 'n tipke tabak. En as tie oit steeg wordt, wa duut ie dan?"
Ze lin de steen neer, zoo as Toon hem gezet ha en toen hij thuis kwoam, zin ze nergens wat af. Da was 't moeilijkste van gelijk, um niks te zeggen.
Toen het weer Zaterdag was, zin Joantje tegen heuren meinsch: „Toon", zin ze, „ik ha gedocht, dat ge zelf veur oewen tabak en zoo moest zurgen. Da is niks veur een vrouw. A'k oe dan elke week twie kwartjes gif, komde wel toe."
Ze keek hem niet oan. Toontje docht: „ze heet 't gemerkt." Mar ze keek zoo gewoon, dat ie weer gerust wier en zin: „Da 's goed, Joantje, da hè 'k geers."
's Noamiddags makte-n-ie de verrekeskoi kloar en brak z'n geheime spoarpot af. Hij gong noar Miene Bril en kocht een ons snuupkes veur z'n vrouw. De leste zeuventien cent, die van z'n kappetoal over woaren, din ie den volgenden merregen in het kerkezekske, mar zoo, da de meinschen neven hem 't nie kosten zien. „Ze zouen hem der op oankijken," docht Toontje.

M. B.

14-12-'42

Voor de eerste maal zelf

Met de kleine beentjes, die nog niet loopen kunnen, onder zich getrokken, zit kleine zus in den kinderstoel. Er is iets heel bijzonders aan de hand, waar ze haar volle aandacht bij noodig heeft. • Dat ronde ding in haar handje, dat is een koekje, dat weet ze wel. En dat een koekje lekker is, dat weet ze óók, maar . . . hoe kan zoo iets opgegeten worden, als Moeder het niet in het mondje stopt . . . ? Het is een heel vraagstuk, en Zus kijkt en denkt, en merkt heelemaal niet, dat wij allemaal méékijken . . . maar niet naar het koekje, maar naar het kleine hoopje groeiend leven dat zij zèlf is . . .

J.

DAT DOEN DE JONGEREN!

Verslag Haarlem

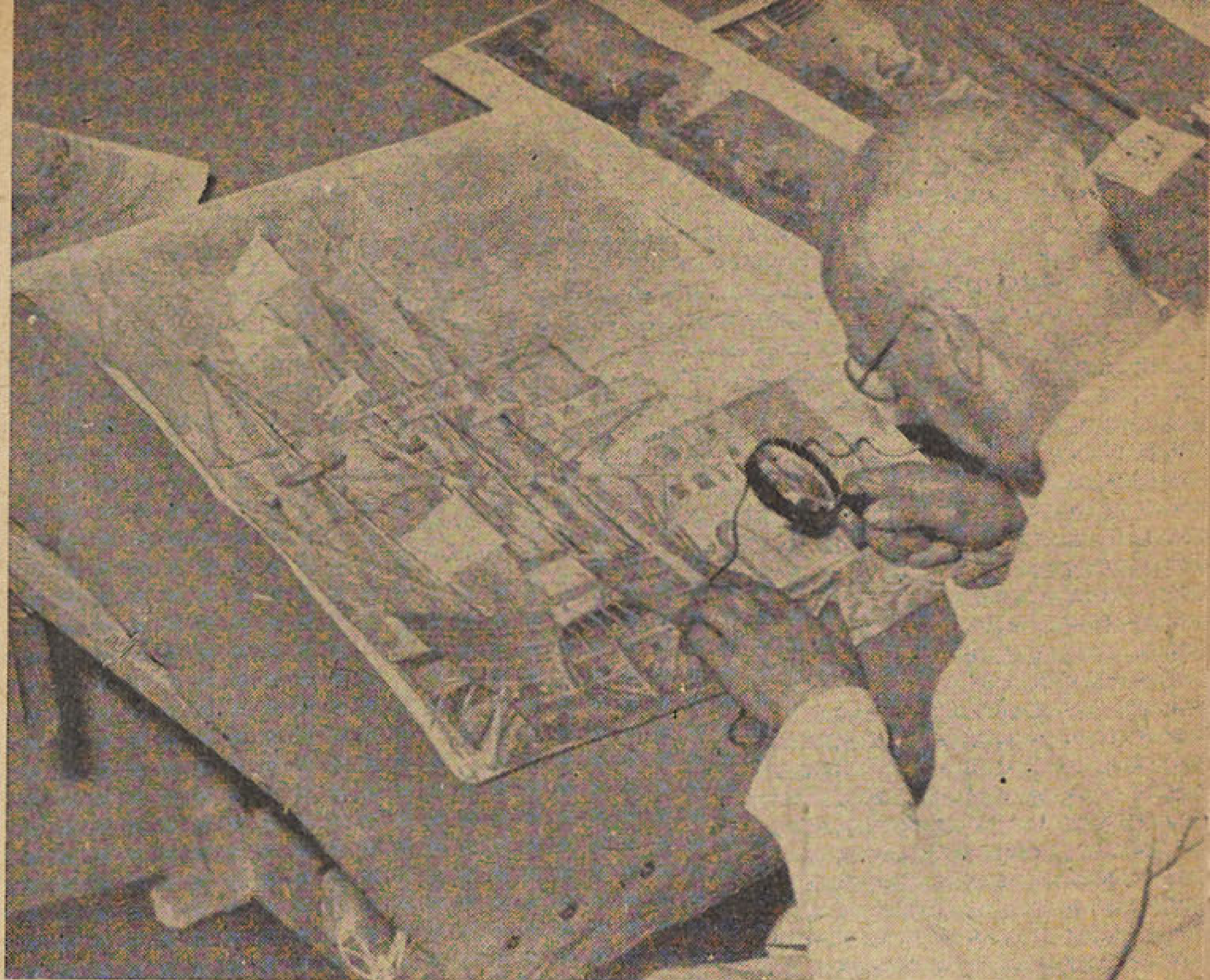
Aan Haarlem valt ditmaal de eer te beurt, om een verslag van onze Jongerenwerkzaamheden te geven. Onze Jongerenafdeeling heeft 2 × per maand een bijeenkomst. De avond wordt besteed aan vorming en zang, daarna aan werk naar ons eigen idee. Wij vertellen over ons werk en een van ons vertelt iets uit een mooi boek of iets dergelijks. Wij krijgen ook wel een spreekster, die ons met een onderwerp boeit. Daarnaast wandelen en zwemmen wij gezamenlijk en bezoeken een Concert, Schouwburg, Bioscoop of Tentoonstelling.
Al doende merk je pas, wat er allemaal nog gedaan kan worden! En dat alles gaat het best gezamenlijk en met respect voor ieder om je heen!

ADA APPELBOOM, Haarlem

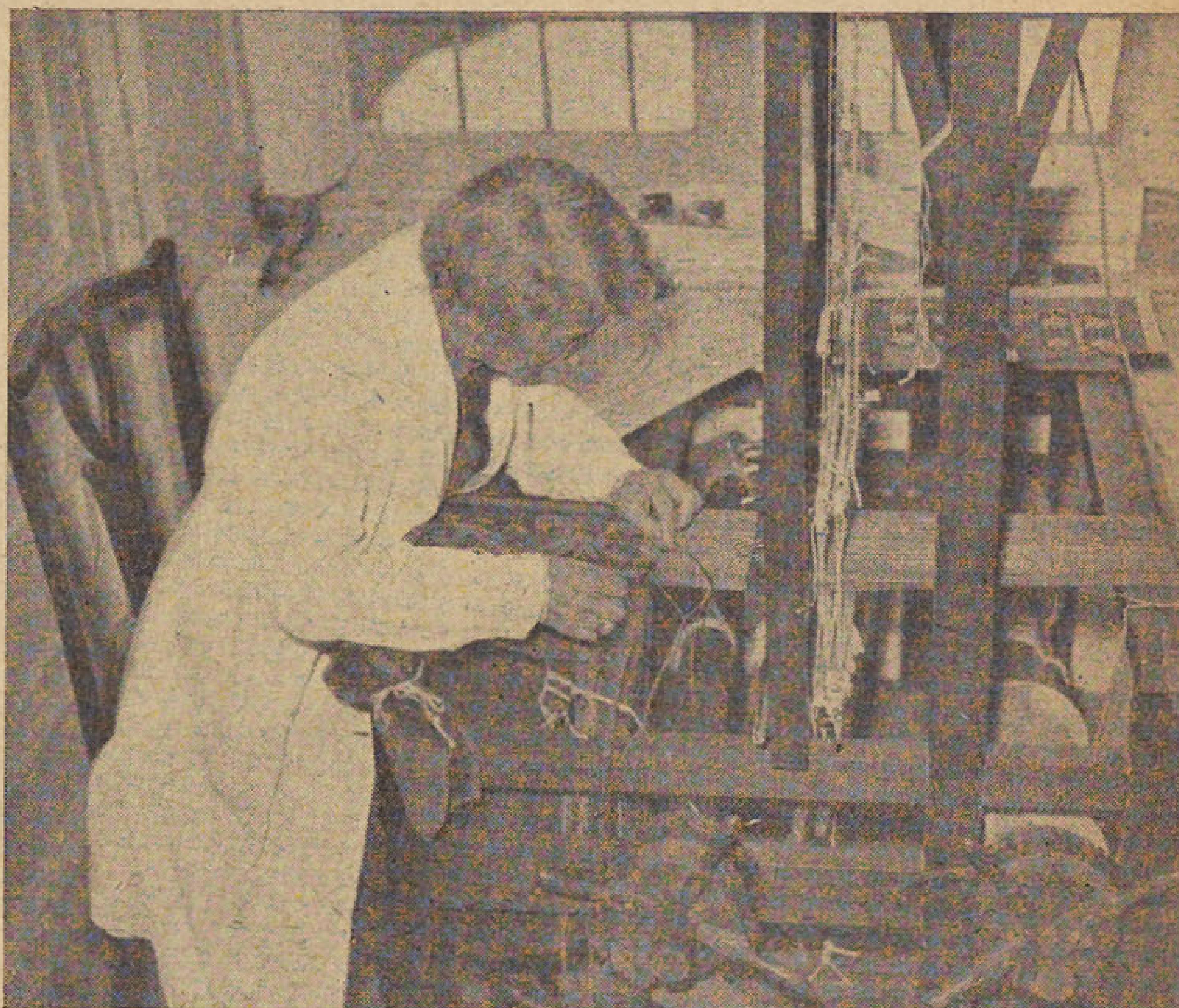
MIJN WERK

. . . . dat is gobelin-restauratie.
Gobelins of tapisserieën zijn, zooals bekend, geweven wandtapijten, welke vaak honderden jaren oud zijn. Thans worden ze ook nog wel geweven, maar dan toch anders dan vroeger. In hoofdzaak bestaat het werk wel uit het herstellen van oude gobelins.
In het Frans Hals-museum te Haarlem is daarvoor het atelier. Het werk staat onder toezicht van Mej. Dr. van IJselsteijn, de werkmeester is Kam. M. A. Kaldenbach. Op het oogenblik zijn wij bezig aan het doek uit het Haarlemsche stadhuis, voorstellende de verovering van Damiate, en een heele serie van 22 stuks uit het stadhuis van Nijmegen, terwijl er verder nog opdrachten uit Enkhuizen en Maastricht liggen te wachten.
Het herstellen gaat als volgt te werk: Is een stuk erg versleten, zoodat vrijwel het grootste deel van den inslag weg is, dan wordt er met behulp van vroeger gemaakte foto's uitgemaakt, hoe het oorspronkelijk geweest is.
Dit is niet zoo eenvoudig. Bij „Damiate" b.v. wordt de historie te hulp geroepen en daar het een zeeslag voorstelt, moet ook de bouw der schepen uit dien tijd nagegaan worden. Bovendien voeren de schepen nog tientallen vlaggen. Ook die moeten uitgevischt worden in archieven, enz.! Is men daar eindelijk achter, dan komen de kleuren.
Gobelins werden vroeger altijd op het verschieten gemaakt, zoodat men er oorspronkelijk felle kleuren in verwerkte, die in den loop der tijden tot de natuurlijke kleuren verschoten. De tegenwoordige kleurstoffen verschieten heel anders, in veel mindere mate, zoodat alles apart in een laboratorium geverfd wordt. Maar eerst moet men weten, wèlke kleuren het zijn.
Meestal gaat het met een vergrootglas of met het bloote oog. Maar soms is er uit de wol- en zijderesten niets meer van de kleur te zien, zoo verbleekt is het. Dan komt de microscoop te hulp.
Is de kleur vastgesteld, dan wordt het heele stuk gecalqueerd. Men legt een stuk doorschijnend papier op de plek, licht het van onderen door en teekent dan alle lijnen over. Dan worden de kleuren aangegeven. Men maakt van elk onderdeel der groote teekening allerlei kleinere, die men met waterverf kleurt. Aan de hand van deze voorbeelden wordt de zaak hersteld. En nu komt, na al deze voorbereidingen, het eigenlijke werk, *mijn* werk dus.
De handwerksters nu gaan de gaten stoppen, gewoon één op, één neer. Doch dat is niet zoo eenvoudig en vereischt een lange studie. Het is eigenlijk schilderen met de naald. We moeten zorgen, steeds de juiste kleuren te kiezen, want het moet zoo onzichtbaar mogelijk worden. Is de goede kleur wol of zijde er niet, dan mengen we twee, soms wel drie kleuren draden met elkaar.
Bij rechte stukken is het stoppen eenvoudig, maar bij ornamenten is het uitkijken, om de goede lijnen te volgen. Eenige teekenaanleg is werkelijk niet overbodig!
Vaak zijn de ketting(schering)draden gebroken, de nieuwe worden deels doorgestoken, deels aangeknoopt.
Weinig versleten deelen worden doorgestoken. (De naald steekt men op en neer, zoodat de dunne plekjes in het weefsel bedekt worden.
De gobelins zijn doorgaans met wol *en* zijde bewerkt, de wol voor de doffe, de zijde voor de glimmende plekken. De zijde is natuurzij, komt dus van de zijderupsen. Die zijde wordt bij ons in het atelier gesponnen.

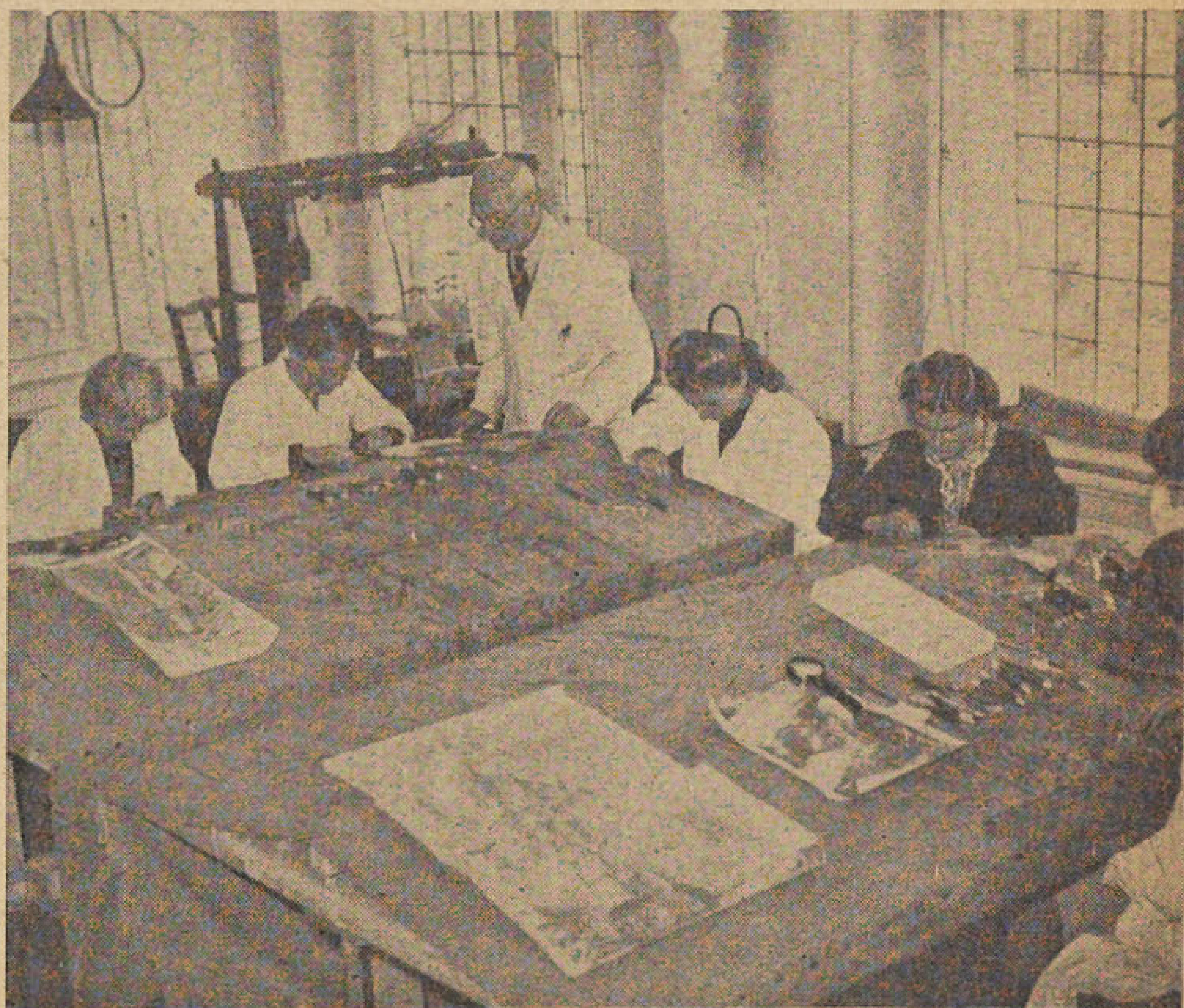
R. LAFFERTU, Driehuis

De met waterverf gekleurde teekening

Aan den weefstoel

Het atelier te Haarlem

De Nederlandsche namen van onze maanden!

LOUWMAAND en SPROKKELMAAND

Wanneer wij de maanden van het jaar bij name noemen, dan gebruiken wij daarvoor steeds de vreemde, uitheemsche woorden: Januari, Februari, Maart, April, enz. In de meeste gevallen voelen wij deze namen in het geheel niet meer als uitheemsch; wij gebruiken ze zoo dikwijls, dat zij ons zeer vertrouwd klinken. Maar wanneer iemand ons vraagt, wat deze namen beteekenen en waarom de maanden zoo heeten, dan bemerken wij pas, dat het vreemde woorden zijn, afgeleid van vreemde begrippen, die ons ternauwernood meer iets te zeggen hebben. Zij zijn n.l. afkomstig van Latijnsche benamingen en houden verband met Romeinsche goden of Romeinsche begrippen.

Ik wil U echter thans niet iets over deze Romeinsche namen en hun oorsprong vertellen, maar over de namen, die de maanden in onze eigen taal dragen en die over het algemeen zeer duidelijk en begrijpelijk zijn. Zij hangen samen met het leven in de natuur en het werk van den boer. Zij passen in deze streken en vertellen iets van de eigenaardigheden van de natuur en het klimaat. In een tropisch land b.v. zouden zij geheel misplaatst zijn.

Ook deze namen zijn oud; in de 16e eeuw werden zij in ieder geval reeds gebruikt, al droegen enkele maanden een anderen naam dan thans het geval is. Zoo gebruikt de groote kruidkundige Dodoens in zijn geschriften steeds deze namen; hij noemt echter Juni Braakmaand in plaats van Zomermaand, zooals tegenwoordig geschiedt. Deze naam hangt weer samen met het oude Duitsche woord Brachet of Brachmond.

Toch zijn ook hier niet alle maandnamen zonder meer duidelijk. In het bijzonder de beide eerste van het jaar, Louwmaand = Januari en Sprokkelmaand = Februari, leveren moeilijkheden op.

Want wat is nu „louw"? Een woord, dat in onze taal thans niet meer te vinden is. Men meent echter, dat louw stamt van het werkwoord louwen, een Vlaamsch equivalent voor looien, zoodat dus Louwmaand = Looimaand, de maand zou zijn, waarin leer gelooid werd, zooals men ook andere maanden kent, die in hun naam wijzen op het een of andere werk, dat in die maand speciaal wordt gedaan, b.v. Hooimaand en Slachtmaand.

Naar analogie hiervan is men nu geneigd Sprokkelmaand te verklaren als de maand, waarin veel hout gesprokkeld wordt. Hiermee waagt men zich echter op glad ijs, want het is zeer de vraag of met dit sprokkelhout sprokkelen bedoeld wordt. Sprokkel beteekent afgebroken takje of rijsje. Men vindt dit woord ook in andere samenstellingen, zooals sprokkelhout of sporkenhout, een andere naam voor den heester vuilboom, en sprokkelbloem, een volksnaam voor narcis, maar waarom nu speciaal deze maand dien naam draagt, is niet geheel duidelijk.

Vele woordenboeken vermelden, dat sprokkel is afgeleid van het Latijnsche woord spurcalia, waarmee feesten uit den laat-Romeinschen tijd, die in Februari gevierd werden, bedoeld zijn. Het blijft echter vreemd en onwaarschijnlijk, dat alleen in dezen naam een herinnering aan Romeinsche feesten is blijven hangen, terwijl dit bij alle andere namen in het geheel niet het geval is en deze zuivere Germaansche, Nederlandsche woorden zijn.

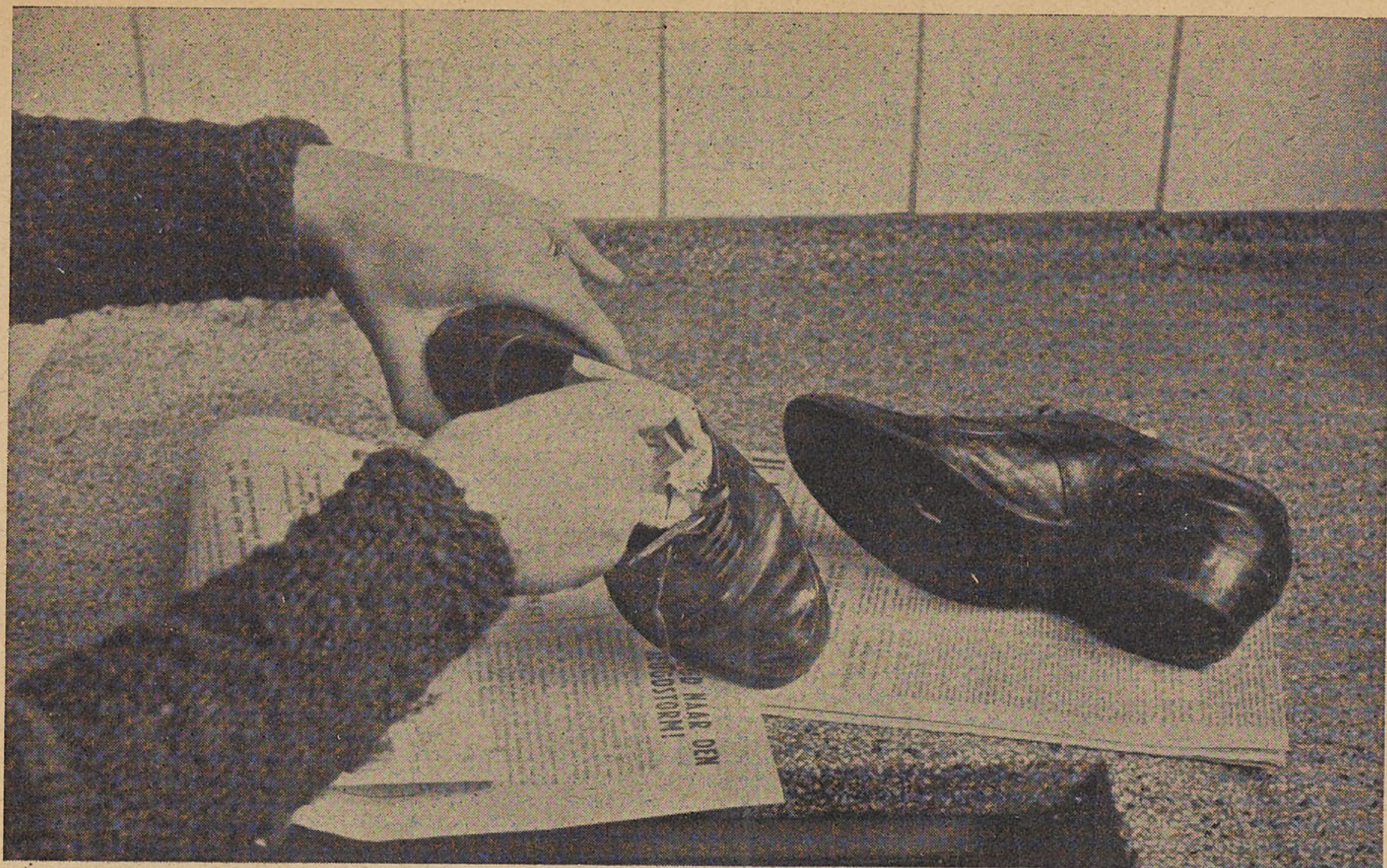
Hoe het zij, het verdient aanbeveling zooveel mogelijk de zinvolle oude inheemsche benamingen te gebruiken, die passen in onze taal en ons volk en niet, zooals de andere als vreemde elementen daarin geslopen zijn. Voor wie deze namen nog niet goed mocht kennen, laten wij ze hieronder volledigheidshalve volgen:

Louwmaand = Januari.
Sprokkelmaand = Februari.
Lentemaand = Maart.
Grasmaand = April.
Bloeimaand = Mei.
Zomermaand = Juni.
Hooimaand = Juli.
Oogstmaand = Augustus.
Herfstmaand = September.
Zaaimaand of Wijnmaand = October.
Slachtmaand = November.
Wintermaand = December.

ELSA M. VALETON

Kun je nog loopen, loop dan mee....

Als we op Zondagen eens een heerlijke wandeling maken, is het een vreugde voor allen, niet in het minst voor de kinderen, om gezamenlijk eens te genieten van de frissche buitenlucht. Maar er behooren eenige voorbereidingen toe.

Om te beginnen allemaal de gemakkelijkste schoenen aangetrokken. Meestal zijn dat de oudste, dus niet de mooiste. Moeder kijkt misschien een beetje bedenkelijk, zoo op Zondag en dan die oude stappers aan?

Ja, het mooie moet hier nu wijken voor het doelmatige, het gaat hem nu om het stevig doorstappen in de vrije natuur, dan is een gemakkelijke schoen hoofdzaak en het mooie een bijzaak.

Wij zijn dus op pad gegaan, maar tja, het is winter. De wegen zijn wel eens niet onberispelijk, het heeft geregend of gesneeuwd, en we komen thuis van ons uitstapje met bemodderde onderdanen.... Moeders past dan op! Laat het huis niet noodeloos vuil worden doordat iedereen maar doorrent, zonder voeten te vegen. U moet dan zelf weer aan het opruimen. Denk er ook aan de natte schoenen goed te verzorgen. We moeten nu zuinig zijn met datgene wat we nog hebben.

Houdt alle huisgenooten eerst tegen in de gang! Allen eerst goed voeten vegen, maak er maar een wedstrijd van...! Dan de schoenen uit en ieder krijgt een stuk krantenpapier. Nu worden de schoenen opgestopt met de krant, ieder de zijne of hare verzorgen.

En dan komen de schoenen alle op een krant te liggen op de zijkanten, zoodat de zolen goed kunnen uitwasemen en drogen.

Natte schoenen mag men nooit bij kachel of fornuis drogen, het bovenleer gaat dan barsten en onze schoenen zijn eerder versleten dan noodig is en dat is nu niet te verantwoorden!

Als we echter zoo te werk gaan zal onze plezierige wandeltocht geen nadeelige gevolgen achterlaten voor schoenwerk of vloerbedekking! J. C. K.

Wij leggen een kruidentuintje aan!

Onze voorouders maakten bij de bereiding van hun spijzen gebruik van een aantal geurige kruiden, die zij gewoonlijk zelf kweekten. Door den invoer van Indische specerijen zijn de meeste dier kruiden op den achtergrond geraakt en thans zelfs vaak bij name niet meer bij onze huisvrouwen bekend. Het is immers zoo eenvoudig om bij een kruidenier een paar busjes van die specerijen te bestellen en daaruit tijdens of na het koken wat over het eten te strooien. Op zichzelf is een dergelijke verrijking van ons menu niet verkeerd; het gevaar dreigt echter, dat bij het gebruik van deze zooveel scherpere kruiderijen onze smaak afstompt en ook, dat gemakzuchtige huisvrouwen er zich van bedienen om onvolkomenheden in haar kookkunst te camoufleeren!

Daar komt nog bij, dat menschen, zoowel als dieren en planten verbonden zijn met den bodem, waarop zij, door een lange reeks van geslachten heen, geleefd hebben. Het ligt dus voor de hand, dat onze gezondheid ook het meest gebaat is met die planten en kruiden, welke in onze streken thuis behooren.

Nu er als gevolg van de tijdsomstandigheden vrijwel geen specerijen meer te krijgen zijn of enkel in den vorm van surrogaat, doen we daarom verstandig weer tot de kruiden van eigen bodem terug te keeren, want er ontbreken tegenwoordig al zooveel ingrediënten geheel of gedeeltelijk in onze keuken, dat we moeite hebben het eten smakelijk op tafel te brengen. Daarom moeten we juist in dezen tijd bijzondere aandacht schenken aan het kruiden, omdat hierdoor de spijzen verbeterd en veredeld kunnen worden.

De kunst van het koken bestaat daarin, eenvoudige gerechten door toevoeging van een minimum van passende kruiden een aangenamen en eetlust opwekkenden smaak te geven. Dat wist men al in de Middeleeuwen. Vorsten, edelen, hooge geestelijken en kloosters hadden hun eigen koks met groote ervaring. Toentertijd bereikte het kruiden zijn hoogste verfijning. Men begreep, dat een goed gevoed mensch meer kon presteeren en gezonder was, dan iemand, die slecht gekookt en weinig smakelijk eten voor lief moest nemen.

Kruiden danken hun waarde voor de voeding niet in hoofdzaak aan de vitaminen, maar nog meer aan de aromatische stoffen (aetherische oliën) en de voedingszouten, die ze bevatten. Door prikkeling van de speeksel- en maagklieren bevorderen ze de spijsvertering en de stofwisseling; in kleine hoeveelheden gebruikt, hebben ze een gunstigen invloed op verschillende organen van ons lichaam.

Versch geplukt zijn ze natuurlijk het best. Hebben ze lang in den winkel of op den wagen van den groenteboer gelegen, dan is de geur verminderd en het gehalte aan vitaminen achteruitgegaan.

Trouwens, bij onzen groentenboer zullen we, behalve voor enkele zeer bekende soorten, zooals peterselie en selderij, tevergeefs aankloppen.

Door de geringe vraag toch zijn de meeste keuken- of toekruiden al lang uit de markt verdwenen.

Daarom zou ik U willen opwekken, zelf een kruidentuintje aan te leggen. Moeilijk is dat niet en wie het eens gedaan heeft en er de voordeelen van heeft ondervonden, zal er zoo gauw niet weer van afstappen!

Bezit men een tuin, dan is een klein hoekje daarvan al voldoende. Doch ook de stadsbewoner kan in een paar houten bakken op een balcon desnoods of in bloempotten voor het keukenraam nog wel enkele kruiden kweeken.

Over het geheel stellen ze weinig eischen aan den grond; wel vragen de meesten een zonnig plekje.

Het is wel goed om nu reeds bij den zaadhandel of bij een der bekende groote kweekerijen het noodige zaad te bestellen. Duur is het niet, omdat men slechts weinig noodig heeft. Van enkele overblijvende soorten is het gemakkelijker, om planten te laten komen, dan om zelf te zaaien.

Men bestelle nu: **Basilicum, Bieslook, Boonenkruid, Boragie, Dille, Hyssop, Marjolein, Thym,** van ieder 5 gram, slechts Boragie meer, indien men ze als vroege groenten wil zaaien. **Tuinkers** 100 gr. **Selderij** en **peterselie** als zaad, ook 5 gr., of als jonge plantjes bij den tuinman, *als vaste planten*: **Dragon, Lavas** of **Maggiplant** en **Mierikswortel.** *Voor houten bakken of bloempotten zijn geschikt*: **Basilicum, bieslook. tuinkers, selderij** en **peterselie.**

M. JAPING-SÜLZNER

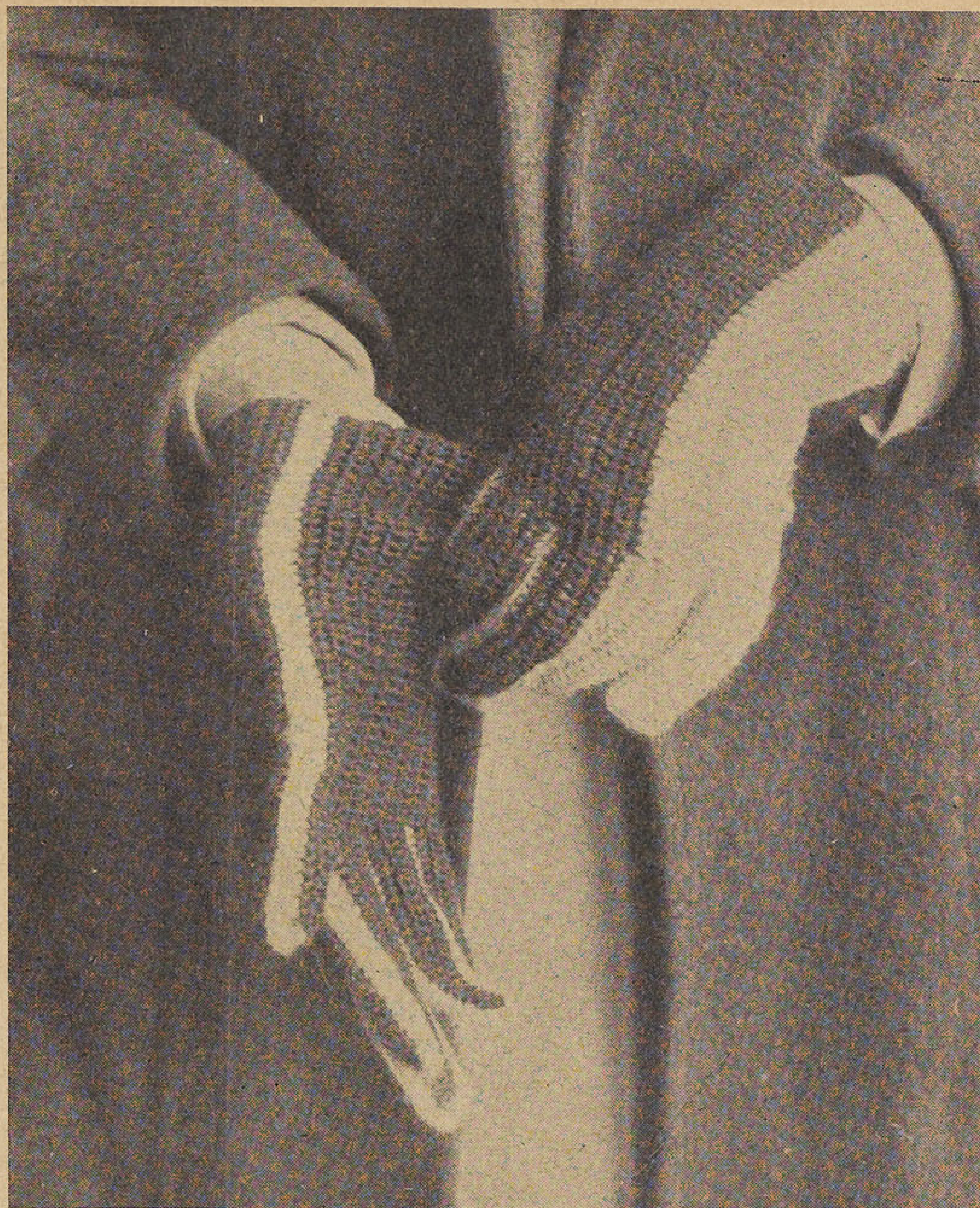
Keurige

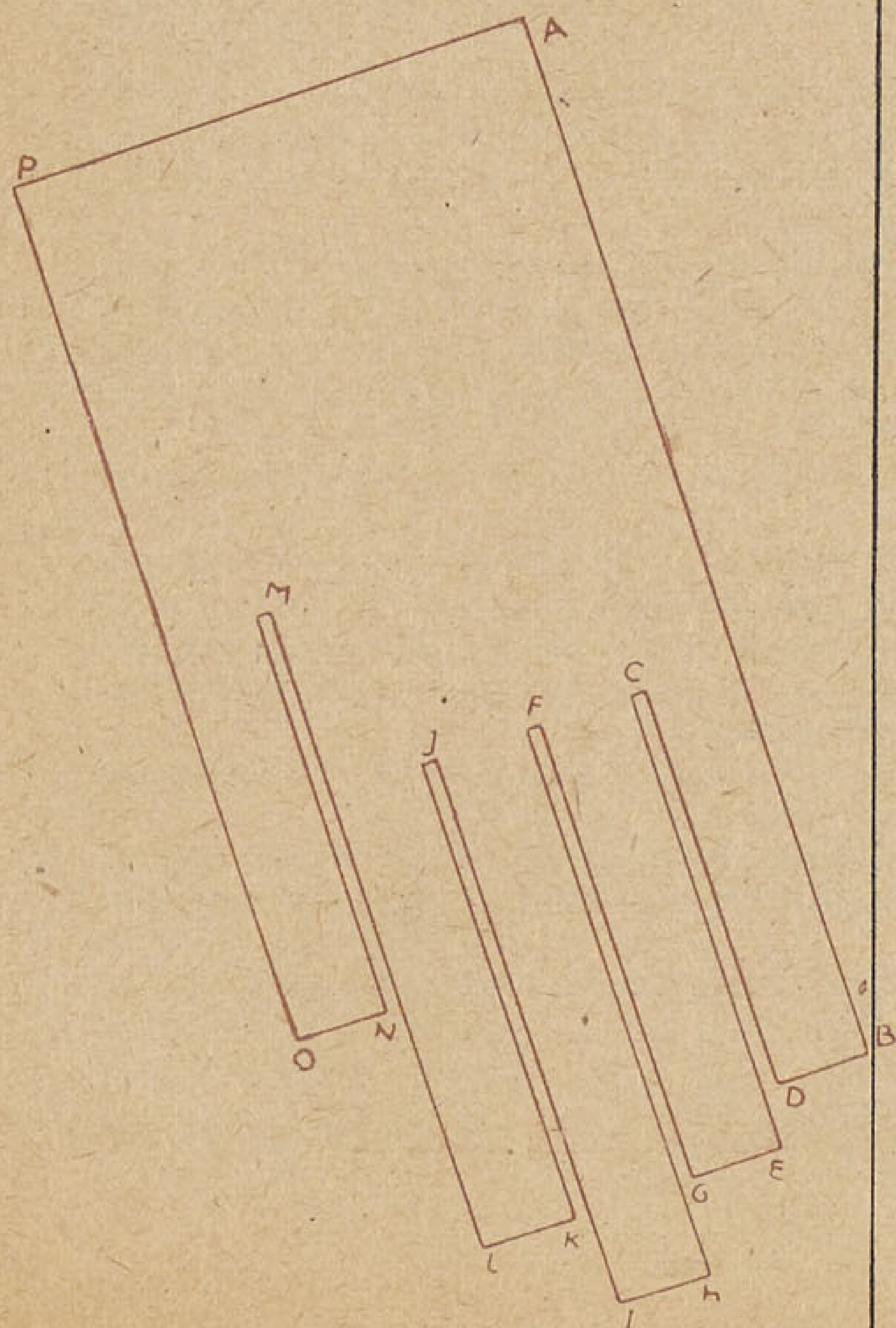
handschoenen

uit restjes wol

We maken een paar lekkere wollen handschoenen van wat restjes wol!
We hebben noodig:
± 15 gram gele wol;
± 15 gram beige wol;
± 45 gram donker bruine wol.
De beschrijving is gemaakt voor maat 6 ¼
We beginnen 60 lossen op te zetten voor de lengte A tot B met gele wol. Den teruggaanden toer haken we met vaste steken. Hierop haken we nog 4 toeren vasten; in 't geheel dus 5 toeren. Dit was de pink.
Den 6en toer haken we van beige wol en wel 42 vasten tot C. Nu zetten we 22 lossen op voor de ringvinger C tot E. Vervolgens haken we den 7en toer geheel met vasten terug. Weer voor dezen vinger 5 toeren vasten.
Dan beginnen we met de bruine wol te haken, eveneens 42 steken , dus tot F. Weer zetten we lossen op voor den middenvinger en wel 26 lossen. 5 toeren vasten haken.
Voor den wijsvinger eerst de 42 vasten haken en vervolgens 22 lossen. 5 toeren vasten hierop.
Nu moeten we beginnen met den duim. We haken 34 vasten tot M en zetten 18 lossen op voor den duim. Wanneer we nu weer 5 toeren vasten haken zijn we aan het eind van den handschoen gekomen en hechten den draad bij P af. Den onderkant van den handschoen haken we geheel donker bruin.
De bovenhand haken we geheel om met beige vasten, evenals de onderhand. Dan zetten we beide tegen elkaar. De tweede handschoen wordt op precies dezelfde wijze gehaakt, maar natuurlijk in spiegelbeeld.

GERDA BOMERS VAN LEERSUM

GEPEINZEN BOVEN EEN BOEK [1]

Gestadig stroomt een stoet van boeken ons voorbij, ook thans nog. Goede boeken, slechte boeken, middelmatige boeken, elk met zijn eigen sfeer, zijn eigen klank, zijn eigen kleur. Sommige zijn saai, en nauwelijks de eer waard om door ons te worden gelezen, andere aantrekkelijk en prikkelend als een ongezond genotmiddel, weer andere bepaald afstootend in hun schijnoprechtheid en welbewuste platvloerschheid.
Maar gelukkig is er ook nog een ander soort boeken, al is hun aantal (nog) gering. Boeken die je pakken, onmiddellijk, die je meesleepen, die iets aanraken van je innerlijk en het doen opbloeien, iets onbestemds, iets dat er altijd was, maar dat sluimerde en dat nu ontwaakt. Is het vaderlandsliefde? Is het een vaag bewustzijn van volksverbondenheid? Is het soms een intens beleven van de mooie natuur van het eigen land? Het is een mengeling van dit alles, en van nog oneindig veel meer. Maar het is frisch, het is levend, het is gezond.
Er is in dezen tijd een nieuw woord komen opduiken, dat vaak, te pas of te onpas, wordt gebruikt, zonder dat men zich eigenlijk van den rijken en diepen zin van dit woord bewust is. Ik bedoel hier het woord „volksch". Kunt U mij zeggen wat „volksch" is? Wat — kort en duidelijk — het woord „volksch" inhoudt?
Alleen wie het volksche inderdaad beleven kan, is in staat de diepte van deze oerbron van zijn persoonlijkheid te beseffen.
„Volksch" is geen begrip, het is veeleer een gevoel, een aanvoelen, een herkennen. Je zet de rad o aan, je hoort een paar accoorden van een lied, van een klankdicht, en onmiddellijk flitst het door je heen: „dàt, dàt is het!"— Je ziet een schilderij, een vaas, een handwerk, en het trekt je aan als een magneet, je móét het aanraken, omvatten en koesteren, met je oogen, met je handen. — Of, nog anders, je leest een boek, dat je direct al aantrekt door iets bepaalds in zijn verteltrant en zijn woordkeuze, en dat je steeds sterker en zuiverder kunt meebeleven naarmate het verhaal voortschrijdt. Het straalt iets uit, zoo'n boek, het vervormt zijn fantasie voor je tot levende werkelijkheid; je vóélt het branden van de warme zomerzon, je hóórt de juichende, schaterende kinderstemmetjes, en je snuift den geurigen wind op over golvende akkers en heidevelden.

Zoo ben ik nu dan meegetrokken door Vlaanderens landouwen, met den Speelman en zijn zoon, met den herleefden, hedendaagschen Tijl Uilenspiegel, die de schakel is tusschen het verleden en het heden, en met zijn zoon Michiel, „de Sterke", die Vlaanderens toekomst is. Heel wat dorpen en stedekens hebben wij tezamen bezocht, en menige kennismaking hebben wij aangeknoopt: met Juffrouw Katrien en Juffrouw Belleke en hun broer Victor, met het jubelpaar Peer en Treske, het boerenechtpaar Verheijen, dat al jarenlang geen woord meer tegen elkander sprak, den scheper Peer Sol op de heidevlakte van Kempenland, en met nog zoovele anderen. En allen staan zij mij zoo levend voor oogen, dat ik ze beslist herkennen zou, als ik ze later eens in werkelijkheid tegenkwam.
We zijn in Antwerpen geweest en hebben er dat jolige volksfeest meegemaakt; we hebben meegedanst met oud en jong onder de machtige dorpslinde. En overal klonk er het lied van den speelman en de warme klank van zijn harmonika. En als wij op onzen trektocht heet en stoffig uitrustten aan den kant van den weg, in de schaduw van een grooten boom, dan was er altijd wel een koele slok frisch bier uit de steenen kruik van een vriendelijken maaier, en dan luisterden we samen in den kring naar de verhalen en sagen, die de speelman ons vertelde. Dat was een heerlijk leven, vol van zon en zomer, van leut en luim. Tot er ineens een donkere schaduw valt over dat bloeiende Vlaanderland, de schaduw van den oorlog. Dan zien wij de troostelooze stoeten der opgejaagde vluchtelingen voorttrekken eindeloos en zonder rust, steeds maar verder, tot daar waar Vlaanderen „La France" wordt genoemd. En wij buigen stil het hoofd voor nòg grooter leed dan het onze, dat van ons Vlaamsche broedervolk.

Van het stralend welvarende heden, over het moeilijke, trieste heden, voert dan het verhaal van den Speelman en zijn zoon naar wedergeboorte en herleving in de toekomst, zooals die zich reeds aankondigt aan den horizon. Dan is niet langer de speelman de hoofdpersoon, die de overgeleverde waarden van zijn volk met moeite tracht te handhaven, dan is het de zoon, die door zijn sterke bezieling de doovende vonk in de volksziel aanwakkert tot een nieuw en laaiend vuur, dat alle leven en streven doorlicht.
Nogmaals: weet gij wat „volksch" is? Leest dan het boek van den Speelman en zijn zoon; gij zult het ondergaan en hervinden, en het zal u deugd doen.

DIKA.

---

[1]) „De Speelman en zijn zoon", door Jeanne de Bruyn; Uitg. Wereldbibliotheek N.V Amsterdam, 1942. In bestelling voor de N.S.V.O.-bibliotheek. De schrijfster is hoofdredactrice van het maandblad „Vrouw en Volk", het blad der Vlaamsche nat. soc. vrouwen.

WIE DOET ER MEE ?

Duizenden en nog eens duizenden huisvrouwen in alle streken van ons land koken iederen dag de maaltijden voor haar huisgezin; de één doet het zus, de ander zoo. Net zooals er geen twee gerechten precies hetzelfde zijn, zullen er ook nooit twee gerechten hetzelfde van smaak zijn, als ze door twee verschillende huisvrouwen klaargemaakt worden.
Iedereen heeft zoo haar eigen hand van koken en kruiden, zoowel voor dagelijksche- als voor feestmaaltijden en bijzondere gelegenheden als bruiloften, geboorten, kermissen, enz. Heel dikwijls zijn de recepten die gebruikt worden zeer oud en aan een bepaalde streek gebonden! Er zijn bepaalde spijzen en lekkernijen die b.v. in Zeeland heel dikwijls gegeten worden, maar in Groningen vrijwel onbekend zijn, en omgekeerd. Limburg en de Achterhoek, Friesland en het Gooi, alle hebben zij zoo haar beroemdheden op het gebied van spijzen of dranken.
En nu bedoelen wij daar niet mee de versnaperingen die de bakkers ons aanbieden, als Weespermoppen of Utrechtsche sprits, neen, de gewone gerechten die door de huisvrouw zelf toebereid worden. Het is echter jammer, dat tot dusver niet meer algemeen bekendheid aan deze deels reeds heel oude overgeleverde recepten werd gegeven. Al zullen er recepten bij zijn, die niet door alle huisvrouwen opgevolgd kunnen worden, gebonden als zij zijn aan bepaalde bestanddeelen die de streek oplevert, toch is het aardig en zeer leerrijk om dat alles eens te weten.
Nu heeft de Redactie van Nederlandsch Vrouwenleven het plan opgevat, eens een verzameling bij elkaar te brengen van alle goede streekrecepten, die ons landje rijk is. Maar daarbij roepen wij dan de hulp in van al onze lezeressen, die immers verspreid door het geheele land wonen.
Het ligt in onze bedoeling alle recepten die ervoor in aanmerking komen te verzamelen, de allerbeste, die ook nog voor dezen tijd geschikt zijn, in ons blad af te drukken en tot slot — maar dat is toekomstmuziek — gaan we een echt Nederlandsch kookboekje uitgeven, waar alle goede streekrecepten een plaatsje in zullen krijgen. Wie doet er mee met ons groote plan?
Hoe U te werk moet gaan? Leest U het volgende nu maar eens heel aandachtig.

Stuur ons alle gegevens en recepten van U bekende streekgerechten, naar ons redactieadres Kruislaan 210, Amsterdam Oost, schrijf op den briefomslag „Streekrecepten".
Voor recepten die in ons blad kunnen worden opgenomen wordt een prijs uitgeloofd, bestaande uit EEN MOOIE OMSLAGMAP, om de nummers van ons blad te bewaren.
Op het oordeel van de redactie is geen verhaal mogelijk.
Er zullen veel inzendingen komen die we niet in ons blad kunnen plaatsen, maar waar de inzendsters toch veel zorg en werk aan besteed hebben.
Om hun arbeid, die voor ons toch waardevol kan zijn, te „beloonen" wordt een puntenstelsel ingevoerd, waarbij elke inzending een aantal punten naar waarde krijgt. 50 punten geven ook recht op een omslagmap.
Deze punten worden bij de redactie opgeteekend en in het blad bekend gemaakt.
Wij verwachten een toevloed van inzendingen!

Verslagen moeten voor den 1sten en 15en van iedere maand worden ingezonden aan de Redactie
Het kan voorkomen dat wegens plaatsruimte een ingezonden verslag iets ingekort moet worden.

MEDEDEELINGEN HOOFDKWARTIER

Benoemd per 4 Louwmaand 1943 tot plaatsverv. Districtsleidster District Overijssel: Mevr. W. van der Woerd-Schotborn, 2e Pauwenlandstr. 20, Deventer.
Eervol ontslag per 11 Sprokkelmaand 1943 Kringleidster Kring Breda Mevr. A. M. A. Darrenboom-Stevens, van Voorst tot Voorststraat 23, Breda.
Eervol ontslag per 11 Sprokkelmaand 1943 Kringleidster Kring Scheveningen wegens opheffing Kring: Mevr. J. M. Molenbroek-Harry, Nassau Odyckstraat 12, den Haag.
Eervol ontslag per 11 Sprokkelmaand 1943 Kringleidster Kring den Haag-Oost: Mevr. E. A. W. Kapteyn-Diederix, Stuyvesantstraat 7, den Haag.
Benoemd per 11 Sprokkelmaand 1943 Kringleidster Kring den Haag-Oost: Mevr. J. M. Molenbroek-Harry, Nassau Odyckstraat 12, den Haag.

N.S.V.O.-BIBLIOTHEEK

Eenigen tijd geleden hebt ge in Uw districtsblad en in het Nationale Dagblad kunnen lezen, dat Uw eigen Nat. Soc. Vrouwenbibliotheek is gesticht. Ge hebt toen natuurlijk direct het plan opgevat, daar een gretig gebruik van te gaan maken, hetzij door het leenen van een goede roman, of een boek over heemkunde, rassenleer, of eenig ander sterk op den voorgrond tredend onderwerp als kinderverzorging, voedingsleer, natuur enz. U weet, onze boekerij bevat werken op ieder gebied, waaronder een keur van populair geschreven boeken en brochures. Maar och ja zegt ge, ik heb tegenwoordig al zooveel aan het hoofd, dan neem ik voor ontspanning liever een oppervlakkig romannetje als ik eens een uurtje voor mijzelf heb. Begrijpelijk, maar toch onjuist. Uw kinderen, die zich voor rassen- en heemkunde en andere actueele vraagstukken hoe langer hoe meer gaan interesseeren, zullen daar graag met hun ouders over willen praten en hoe teleurstellend is het dan voor hen, als moeder of vader daar zoo weinig of niets van af weten. En bovendien, ge zijt immers Nationaal-Socialiste niet waar? Er leeft dus in U iets anders dan in de alledaagsche doorsnee vrouw. Welnu, verdiept dan Uw begrip van den nieuwen tijd en indien ge dan tóch niet verder wilt gaan dan het lezen van een roman, kiest er dan althans een die Uw geest verfrischt en daarop een gezonden invloed uitoefent. Zulke zijn in onze N.S.V.O.-bibliotheek te kust en te keur aanwezig.
Vraagt dus omgaand een boekenlijst bij ons aan (prijs 15 cent, in postzegels, te bevragen N.S.V.O.-bibliotheek, de Lairessestraat 153, Amsterdam Zuid) en leest allen mee uit onze eigen bibliotheek. *De Bibliotheekbeheerster,*
A. S. W. ABBEMA.

ARNHEM. Op 20 Louwmaand sprak voor de N.S.V.O. Kamske Wilschut over „Zelfrespect". Wat is de beteekenis van dit woord, dat ook in het Leidend Beginsel der N.S.B. wordt genoemd? Trotsch zijn op het eigen ik, op dat wat het, zoowel lichamelijk als geestelijk, waard is. Daarom zijn wij ook fier in ons optreden en in onze houding. Ons lichaam, onze kleeding, ons huis en onze kinderen moeten wij goed verzorgen, en ons beheerschen in onze uitingen, zoowel in vroolijkheid als in verontwaardiging; zelftucht oefenen, ook in kleine dingen die soms niemand merkt (besparing op gas en electr. stroom, zwarte handel, nauwlettend verduisteren, enz.). Geen minderwaardigheidsgevoelens dulden nòch bij ons zelf nòch bij onze kinderen, wien een geringschattend woord soms levenslang bijblijft.
Wij leven niet in het besef: „ik ben schuld aan de slechtheid der wereld", maar: „ik wil helpen de wereld verbeteren". Ook anderen, zwakkeren, moeten wij hiertoe aanmoedigen. Nooit mogen wij b.v. neerzien op een invalide als op een minderwaardige, daar deze het soms op een speciaal, voor hem geschikt gebied, zeer ver kan brengen en dan ieders bijzondere achting verdient.
Zelfrespect mag geen ijdelheid, geen zelfoverschatting zijn, maar het besef iets te kunnen. Wij hebben als leden der N.S.V.O. ons bereid verklaard om ons in te zetten voor ons Volk en Vaderland, dus dan moeten wij ook nakomen en niet zeggen: „dat kan ik niet", of „daar heb ik geen tijd voor".
Germaansche mannen en vrouwen eerbiedigen niet alleen zichzelf, maar ook gemeenschappen. Onze liefde voor ons Volk en Vaderland laat geen smaad daarop toe (respect voor onze vlag — die altijd staat of hangt, maar nooit als kermisachtige zaalversiering wordt gebruikt —, voor onze volksgebruiken onze natuurmonumenten). Een Nederlander zou niet als een overwonnene behandeld *kunnen* worden, dat zou zijn zelfrespect vernietigen. Trouwens een strijder heeft recht op deelgenootschap. „Een volk dat werkt, bouwt aan zijn toekomst". Jaloerschheid, kleinzielige critiek, roddelen, is ver beneden onze waardigheid; er is zooveel werk te verzetten voor een beter Nederland, een beter Europa, laten wij de nat.-soc. gedachte uitdragen, daardoor zullen wij haar zelf beleven, eerbied afdwingen bij anderen, en ons zelfrespect stalen.

DIKA.

DOETINCHEM. Donderdag 21 Jan. '43 hield de N.S.V.O. een besloten vergadering in het kringhuis. De onderkringleidster, kamske Andriessen-Maas, opende de vergadering en heette de spreekster, kamske Braun en de Duitsche en Nederlandsche gasten welkom. Na enkele mededeelingen gedaan te hebben gaf ze dadelijk het woord aan kamske Braun uit Amsterdam. Het onderwerp waarover deze sprak luidde: De nationaal-socialistische vrouw in dezen tijd. Zij liet in haar rede daden van de voormalige regeering de revue passeeren, waarbij nog eens duidelijk naar voren kwam, hoe onverantwoordelijk er in dien tijd met het voedsel omgesprongen werd, b.v. afslachting van dragend vee, vernietiging van groente e.a. Onze boter ging voor enkele dubbeltjes naar Engeland en in ons land mochten de arbeidersvrouwen met groote gezinnen nog niet eens hun eigen margarine maken, alles ten voordeele van de heeren margarinefabrikanten.
Fel hekelde spreekster de Christelijke regeering die zich de zorgen van een hongerend Duitschland niet aantrok, terwijl hier het voedsel vernietigd werd. Wie had toen kunnen denken dat ons rijke landje nog eens zóó arm zou worden, als het nu is, van koloniën beroofd en op het kleine gebied in Europa aangewezen. Thans is 't Nationaal-Socialisme in een strijd op leven en dood gewikkeld. Terwijl onze jonge mannen schouder aan schouder met die der Germaansche volkeren van Europa hun leven inzetten, moeten wij nat. soc. vrouwen onze beste krachten geven aan den strijd in het thuisfront en moet geen moeite of ontbering ons te groot zijn om dezen strijd tot een goed einde te helpen brengen.
De spreekster bezat de gave om ons zeer duidelijk en klaar richtlijnen te geven voor de houding, die we hebben aan te nemen in dezen moeilijken tijd.
De dank, die kamske Andriessen de spreekster aan het eind van haar rede bracht, was dan ook ten volle verdiend.
Na het zingen van een lied, werd deze leerzame vergadering gesloten.

DISTRICT GRONINGEN. *W.A. Kerstmarsch.* Op 20 Wintermaand '42 werd door een groep der N.S.V.O. deelgenomen aan den Kerstmarsch der W.A. te Assen.
De Groninger groep telde 21 deelneemsters, welke bij den start nog werd aangevuld met 6 kameraadskes uit Assen, die zelf geen groep konden vormen, zoodat gestart werd met 27 deelneemsters. De tocht, 25 K.M. lang, ging van Assen over Ubbema, Oude Molen, Loon en Rolde weer naar Assen. Ofschoon het 's morgens regende, knapte direct na den start, welke om 10 uur plaats vond, het weer op, zoodat we gedurende den geheelen marsch ideaal wandelweer hadden. Er werd dan ook in vlot tempo geloopen en we bereikten, nadat we in Rolde een korte rust hadden gehouden, zonder uitvallers en in de beste conditie het eindpunt Assen.
Bij het uitreiken der prijzen bleek dat de jury onzen groep in de P.O. klasse het hoogste aantal punten had toegekend, waardoor wij in het bezit kwamen van den daarvoor beschikbaren prijs, n.l. een zilveren lauwertak. Tevens ontvingen wij een groepsprijs voor het volbrengen van den tocht zonder uitvallers, ter-

wiji alle deelneemsters de Mussert-medaille, enkele zelfs het cijfertje 2, in ontvangst konden nemen

E. ZEILINGA-FEITSMA,
sportleidster.

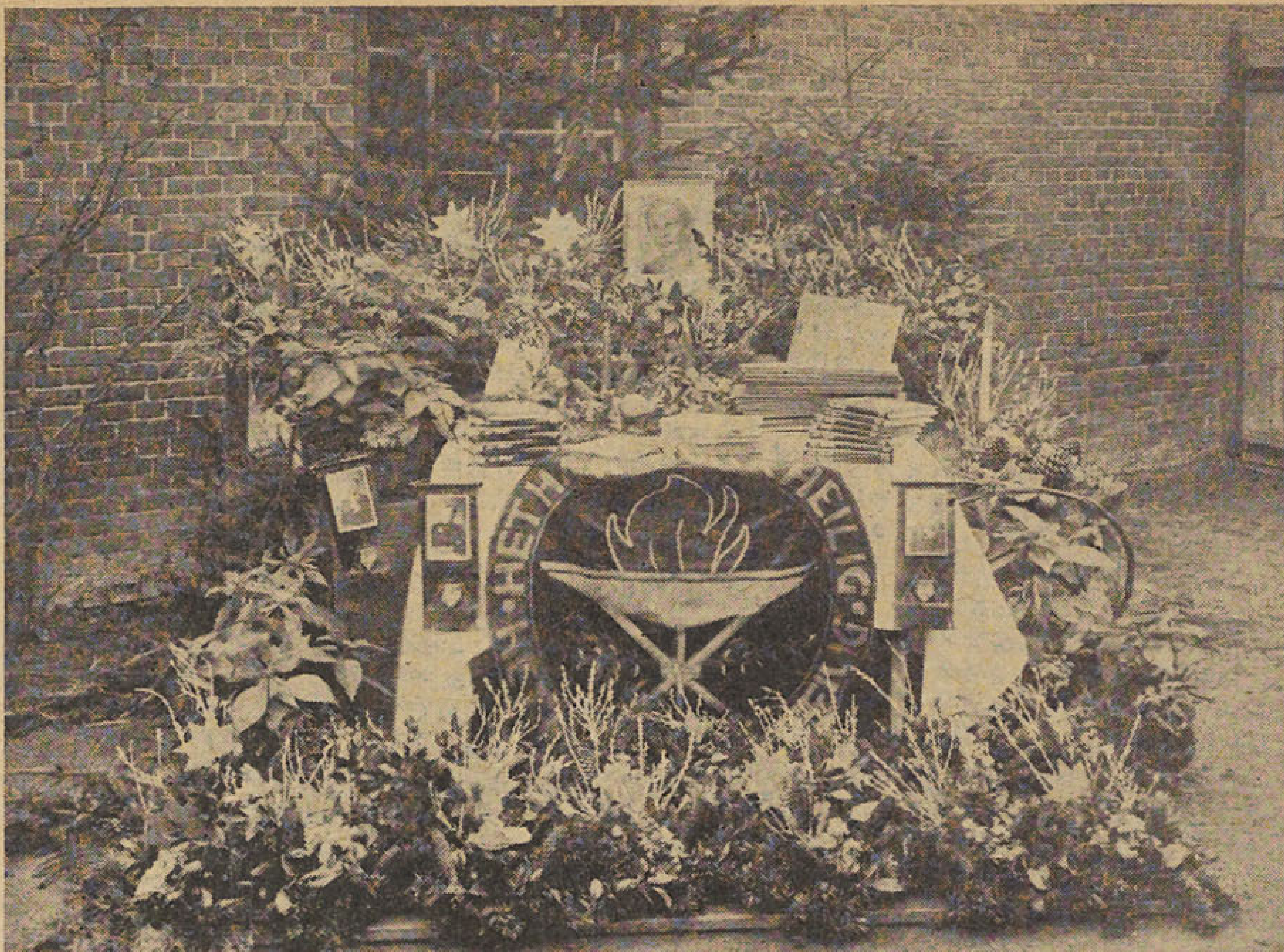
MAASTRICHT. *'n Leerrijke middag.* Op 14 Louwmaand hield de N.S.V.O. 'n vergadering in het Kringhuis. Ondanks het slechte weer was de opkomst toch goed. Spreekster was kam.ske Nierstrasz, gewezen kringleidster. Op treffende wijze heeft zij ons, vrouwen trachten duidelijk te maken, welke groote plicht we te vervullen hebben nu, maar vooral te vervullen zullen hebben in der komenden tijd.
Vooral werd de aandacht gevestigd op den plicht van „dienen" als vrouw, als kameraadske. Na haar interessante rede declameerde de spreekster op leuke manier 'n gedicht, dat door 'n 65-jarig kam.ske was gemaakt.
Daar de kringleidster wegens ziekte verhinderd was deze vergadering te leiden, werd dit door de kringadm.trice waargenomen. Deze wekte de aanwezigen op, om het nieuwe maandblad der N.S.V.O. met aandacht en geregeld te lezen; ook maakte zij een opmerking over 't weinig zingen der kameraadskes. Daarom kreeg ieder de N.S.V.O.liedjes, en werd gezamenlijk 't strijdlied gezongen. Met 'n krachtig Hou-Zee op den Leider werd deze middag besloten.

Kam.ske KLAAIJSEN

ROTTERDAM. Donderdagmiddag 28 Louwmaand bracht de Districtleidster der N.S.V.O. met haar functionarissen een bezoek aan het Museum Boymans.
Onder de kundige leiding van kam. v. Zwieten mochten wij de mooie werken bewonderen van Maris, Chabot en Van Gogh en buitenlandsche meesters. Daarna deden wij een rondgang door de porcelein- en aardewerkafdeeling en toonde onze leidsman ons hoe ook in de dertiende en veertiende eeuw de plateel- en pottenbakkerij op hoog peil stond. Dit bleek ook uit de laatste opgravingen uit oud Rotterdam en uit de afdeeling „Wat aarde bewaarde".
Voor hen die schoone kunsten weten te waardeeren was het een middag van kunstgenot.

K. S. SCHREUDERS v. DIEJEN.

SCHIEDAM. *Schiedamsche Jongeren liepen den Kerstmarsch.* Zes uur in den morgen. Daar loopt de wekker af. Slaperig kijk ik er eens op. Het is 6 uur. Ineens ben ik klaar wakker: vandaag moet ik in Utrecht gaan „marschen". Eerst maar gaan wasschen, zoo nu aankleeden, wacht, eerst dat truitje, zoo en nu dit en dan mijn zwarte hemd. Mijn rok kan ik haast niet dicht krijgen, maar ook dat lukt. Nu maar eerst eten en dan mijn brood in mijn zijtasch pakken. Zou het koud zijn?
Nog even een groet aan mijn ouders en dan de frissche morgenlucht in. Het valt niet mee, het is koud, maar het is ook nog vroeg; pas kwart voor zeven.
Zoo, ik ben er haast, ik hoor al gepraat. Ja hoor, ze zijn het, de Jongerenleden N.S.V.O., afd. Schiedam. Ha, daar komt net een tram. Zijn we er allemaal? Daar gaat-ie dan, het begin van den W.A.-dag!
Half acht is het als we bij het station aankomen, nu vlug kaartjes genomen en daar gaan we den trein in. Er is ook veel W.A. We hebben allemaal een zitplaatsje en achter ons zitten W.A.-mannen met muziek. Tijdens de reis zingen we en vertellen elkaar wat en ongemerkt zijn we al in Utrecht aangekomen. Nu het station af en dan uitkijken naar de andere afdeelingen. Er is echter nog niets te zien. Geduldig even wachten en na verloop van 20 min. is ook Amsterdam aanwezig. We moeten nu naar het beginpunt van den marsch loopen. Als we hier aankomen, mogen we naar binnen en kunnen wat eten en eindelijk daar is het bevel „Buiten verzamelen!" Na ons opgesteld te hebben klinkt het bevel „voorwaarts marsch!" en daar gaan we. Het is nog koud, maar we worden al spoedig warm. Het is heerlijk om te loopen en we gaan over goede wegen.
Leuk is het onderweg om weer andere groepen voorbij te zien gaan en zelf ook weer andere groepen te passeeren. Daar zijn we in Zeist en hier mogen we een kwartier rusten. Het kwartier is zoo om en nu gaan we op den terugweg. We zijn nog allen frisch en hebben geen blaren. Heerlijk weer is het intusschen geworden en luid klinkt ons lied.
Zoo komen we frisch te Utrecht weer aan en ontvangen daar ieder de Mussert-medaille en een groepsprijs, want we hebben geen uitvalsters. Het was een heerlijke marsch en de volgende marsch is afdeeling Schiedam weer present!

Kring Tilburg heeft de opdracht van de Leidster: met Kerstmis alle familieleden van achtergebleven frontkameraden een aardigheidje te bezorgen, met veel zorg en liefde uitgevoerd. Voor iedere familie was er een bloemstuk of een portret van den Leider of een boek. Vooraf was alles op een tafel gezet en gefotografeerd; hierboven ziet U het resultaat.

VLAAMSCHE BELANGSTELLING

Het maandblad „Vrouw en Volk", het blad der Vlaamsche Nat. Soc. Vrouwen, wijdde in het Januari-nummer anderhalve bladzijde aan het werk der N.S.V.O. en het blad „Nederlandsch Vrouwenleven". Onder andere lezen wij:
„Bij het begin van deze nieuwe, moeilijke strijdperiode - want ieder van ons weet, dat 1943 hard zal zijn en staalt haar wil en gemoed om de lasten te kunnen dragen - bij dit begin nemen wij ons voor, dikwijls over den muur te kijken, welke de oorlog nog zooveel hooger heeft gemaakt, en onze eigen daadkracht te sterken door het schouwspel van wat onze Noord-Nederlandsche zusters doen".

Verder worden enkele regels aangehaald uit het „geleidewoord" door Mevrouw de Ruiter, en het laatste deel van de beschouwing „Die niet bij ons zijn", beide uit ons Kerstnummer, en de redactrice besloot deze laatste aanhaling met de woorden: „Vrouwen van Vlaanderen, zijn dit geen passende woorden om in de sfeer van de Heldenherdenking te overwegen?"

FOTO'S

Fellinga	1-8	Archief N.V.	6-16
Arbeiderspers	2-10-12	N.V. Polygoon	9
Tita Binz	3	Volksche Werkgemeenschap	10
C. M. L. Molkenboer	5	G. H. Cino	11-13

Teekeningen v. Altena. . . 1-3-7-15

Teekeningen en typografische verzorging **STUDIO NENASU**

Verantwoordelijk redactrice J. Jansen-Van Balen, Amsterdam. Verantwoordelijk voor de advertenties: C. van Schaik, Amsterdam. Uitgever: Nenasu, Utrecht. Drukker N.V. Drukkerij v.h. L. E. Bosch & Zoon, Utrecht. Verschijnt tweemaal per maand. Abonnementsprijs f 3.50 per jaar. P. 1118/8.